Влада — Радам!

Голос України

Газета Верховної Ради України ◆ № 164 (414) ◆ Субота, 29 серпня 1992 року ◆ Ціна 2 крб.

«У НАС БАГАТО СПІЛЬНОГО»

Учора Голова Верховної Ради України Іван Плющ прийняв Надзвичайного і Повноважного Посла Іспанії в нашій країні Едуардо Хунко Бонета на його прохання. Під час зустрічі обговорювались шляхи зміцнення співробітництва між двома країнами. Зокрема, Іван Степанович висловив зацікавлення в допомозі Іспанії у справі організації в Україні туристичної індустрії. У нас чудові можливості для розвитку міжнародного туризму, зазначив він, але бракує інфраструктури, підготовлених кадрів. Тому іспанський досвід і допомога в цій галузі нам украй би згодилися.

Дуже зацікавлена Україна і в розвитку політичних контактів з Іспанією, адже ми маємо багато спільного в історичних шляхах розвитку. За порівняно короткий час іспанському народові вдалося мирно перейти від диктатури до демократії, підвищити життєвий рівень населення, стати розвиненою індустріальною країною. Тому такі контакти для нас є дуже важливими, наголосив Іван Плющ.

Пан Едуардо Хунко Бонет подякував Голові Верховної Ради за відверту розмову і запевнив, що як голова дипломатичного представництва Іспанії він зробить усе від нього залежне для налагодження взаємовигідних іспансько-українських зв'язків у різних галузях.

Заява Міністерства закордонних справ України

Останнім часом у засобах масової інформації зарубіжних країн, в тому числі деяких держав — членів СНД з'являються повідомлення про те, що українські судна, які здійснюють перевезення по р. Дунай, доставляють товари і вантажі у порти Союзної Республіки Югославії (Сербії і Чорногорії), порушуючи таким чином санкції Ради Безпеки ООН проти цієї країни.

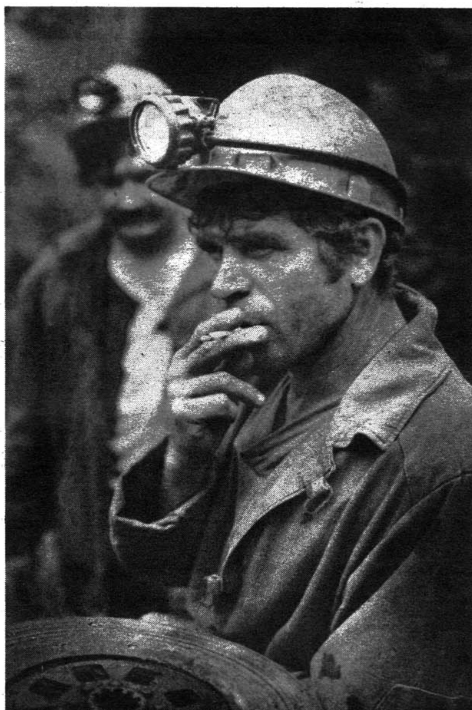
У зв'язку з цим Міністерство закордонних справ України уповноважене заявити таке.

Як член ООН, Україна завжди демонструвала свою прихильність цілям і принципам Статуту ООН, надавала безумовну підтримку зусиллям Ради Безпеки, спрямованим на зміцнення міжнародного миру і безпеки.

Україна не тільки підтримує відповідні рішення ООН щодо врегулювання становища у колишній Югославії, але й бере участь в діяльності Миротворчих сил ООН у м. Сараєво. Підтримуючи резолюцію 757 Ради Безпеки про санкції щодо Югославії, Україна впевнена в тому, що виконання положень цієї резолюції сприятиме врегулюванню кризи у колишній СФРЮ на основі суворого дотримання усіма сторонами конфлікту принципу незастосування сили, додержання прав людини, захисту всіх національних меншин.

17 червня 1992 року Кабінет Міністрів України прийняв постанову №342, яка зобов'язує міністерства і відомства України, Раду Міністрів Республіки Крим, місцеві державні адміністрації, підприємства, об'єднання, організації і установи, що здійснюють з Союзною Республікою Югославією (Сербією і Чорногорією) екс-

(Закінчення на 2-й стор.).

КУДИ ТАМ ШВАРЦЕНЕГГЕРУ

Знамените прізвище Шварценеггер — звучне, але просте, і по-нашому звучало б як «чорний-моя-негр», і так сказати про себе може кожен з наших шахтарів після зміни, і це було б сказано з повним суперменським правом, бо у кожного нашого шахтаря за плечима стільки драматичних підземних сюжетів, скільки кіношному популярному Шварценеггерові й не снилося. Тому-то в календарі й немає дня Шварценеггера, а День шахтаря — є, і ми святкуємо його.

Фото В'ячеслава ПУШКАРЬОВА.

З МЕТОЮ подання допомоги господарствам Миколаївської, Одеської та Херсонської областей, що потерпіли від засухи, Кабінет Міністрів України прийняв рішення виділити в розпорядження Миколаївської, Одеської та Херсонської обласних державних адміністрацій жом, сушений жом і мелясу. Міністерству сільського господарства і продовольства, Держкомітету по хлібопродуктах доручено при внесенні пропозицій про щоквартальний розподіл державних ресурсів продовольчого зерна і концентрованих кормів на 1992/93 господарський рік ураховувати потреби господарств Миколаївської та Одеської областей, що потерпіли від засухи.

К АБІНЕТ Міністрів затвердив Тимчасове положення про Державний комітет у справах захисту прав споживачів. Цей орган має сприяти безпеці для життя і здоров'я споживачів при придбанні та використанні ними продукції (товарів, робіт, послуг), захищаючи при цьому й економічні інтереси громадян, координувати роботу міністерств та відомств з питань дотримання правил торгівлі та надання послуг населенню, визначати заходи міждержавного і міжнародного співробітництва у сфері захисту прав споживачів тощо.

СКІЛЬКИ-СКІЛЬКИ?!

Нам, їй-бо, соромно. Трохи.

Ми оце приїхали на Сорочинський ярмарок зі своїм товаром — пропонуємо передплату на «Голос України» на наступний рік за 480 карбованців. А покупці не вірять: «Скільки-скільки?! 480? Та це ж не ярмаркова ціна!»

Ну й нехай. Отакі ми інтересні. За скільки хочемо — за стільки й продаємо. А ще готуємо для своїх передплатників (за допомогою спонсорів, звісно) лотерею, де розігруватиметься різноманітна побутова техніка — різні там пилососи-телевізори-автомобілі. Щоб стати учасником лотереї, вам треба надіслати до редакції поштівку зі своєю адресою, прізвищем-іменем-по батькові та адресою і номером поштового відділення, в якому ви оформили передплату на «Голос України».

І будемо сподіватися, що ми з вами не продешевили!

На фото Сергія Ковальчука: сьогодні на Сорочинському ярмарку — співробітники «Голосу України» Катерина Вороненко, Тетяна Корнійок та наш власний кореспондент по Полтавській області Григорій Гринь.

Актуально

Біда не вибирає

Під час посадки в аеропорту російського міста Іваново зазнав катастрофи пасажирський літак Ту-134. Він упав за три кілометри від злітно-посадочної смуги. Загинуло 82 чоловіки, з них п'ятеро дітей і семеро членів екіпажу. Літак виконував рейс Мінеральні Води — Донецьк — Іваново. Причини аварії з'ясовують.

І націонал-патріоти проти Шеварднадзе

Тривожною залишається ситуація в Грузії. Бойовий вертоліт без розпізнавальних знаків обстріляв ракетами пасажирське судно на підводних крилах «Комета», який ішов рейсом Батумі — Сочі. Прем'єр-міністр республіки Сігуа повідомив, що під час цієї акції постраждало 12 чоловік. З них чотирьох важко поранено. За словами глави грузинського уряду, вертоліт-убивця не належить до збройних сил країни і після своєї чорної справи здійснив посадку в місті Сочі.

Тим часом у Тбілісі невідомі на сходах поблизу квартири віце-прем'єра республіки Когуашвілі заклали ручну гранату, чека якої була прикріплена до ручки дверей. Співробітники інформаційно-розвідувальної служби (колишній КДБ) виявили і знешкодили її.

У Москві Російський національний собор виступив із заявою, в якій звернувся до Генерального прокурора Росії Степанкова з вимогою розпочати кримінальну справу проти Шеварднадзе. Ця націонал-патріотична організація вважає, що останній «веде неоголошену війну, спрямовану на повне винищення абхазького народу».

Літаки, як круки...

Не спадає напруженість в Нагірному Карабасі. Навіть після зустрічі міністрів закордонних справ Вірменії та Азербайджану в регіоні конфлікту тривають бої. Вчора азербайджанська авіація знову бомбила Степанакерт. За попередніми даними, в місті 10 жителів загинуло і понад 30 поранено.

За повідомленнями наших власних кореспондентів і зарубіжних інформагентств.

ДИСКУСІЯ ТРИВАЄ

Сьогодні група українських парламентаріїв вилітає з офіційним візитом... до Сполучених Штатів Америки. Напередодні поїздки Голова Верховної Ради України Іван ПЛЮЩ, який очолює делегацію, дав інтерв'ю кореспонденту «Голосу України».

У квітні минулого року, перебуваючи в Сполучених Штатах, ми відвідали конгрес і сенат цієї країни. Саме там було досягнуто домовленості про те, щоб підтримувати міжпарламентські зв'язки між законодавцями двох держав. З того часу у нас в гостях вже побувало дві групи американських сенаторів. Вони мали змогу об'їздити майже всю Україну, спілкуватися з різними верствами населення і переконалися, що процес демократизації, переходу на ринкові рейки в нас іде. Однак колеги із США вважають, що він відбувається повільно, звинувачуючи в цьому теперішній український уряд. За нашими ж оцінками, в Україні поки що не існує умов для таких темпів, як комусь хотілося б. Саме щоб продовжити цю дискусію, конгрес США і запросив до себе делегацію української Верховної Ради, взявши всі витрати на себе.

Їде нас десять депутатів, причому люди з різними політичними поглядами. І це добре. Може, дехто після поїздки змінить своє негативне ставлення до ринкових реформ.

Придивимося пильніше і до форми управління державою в США, і до розподілу влади. Крім того, тепер, коли ми працюємо над новою українською Конституцією, треба використати й американський досвід. Адже Сполучені Штати вже понад двісті років не змінювали своєї Конституції. Хоча я певний, що форма державного управління у нас буде наша, українська, втім, треба подумати, як це краще зробити. Наприклад, ринкова економіка без самоврядування не працюватиме. Старий адміністративно - територіальний поділ був вигідний тоталітарній системі. Все там було по вертикалі — зверху вниз. А люди не працювали як слід, бо не були господарями продуктів своєї праці. За демократичної форми управління, як, наприклад, у США, існує і федеральний уряд, і провінційні органи влади. Цей досвід нам слід вивчати. Тобто наш Основний Закон повинен увібрати в себе кращі напрацьовані форми демократії.

Друге надзвичайно важливе питання, яке ми обговорюватимемо під час перебування в США, наголосив Іван Степанович, це іноземні інвестиції в українську економіку. Тих американських бізнесменів, які ще вагаються, ми закличемо вкладати свої гроші не під конкретний уряд чи особу, як раніше це робилося під Горбачова, порадимо їм шукати в Україні ділових партнерів і спільно виробляти товари для нашого народу. Тобто казатимемо американським діловим колам: настав час не на словах, а на ділі налагоджувати взаємовигідне співробітництво, щоб наша держава впевненіше стала на ноги. А від успіху українських реформ виграють і всі колишні радянські республіки.

Ну, а щодо уряду та парламенту, наголосив Голова Верховної Ради, українському народу вирішувати, яким їм бути. Це справа виключно його компетенції.

Ігор ГРУШКО.

Влада Рад і влада Президента

Не нова, але перебудова

Голові адміністрації Броварського району Леоніду Слободянюку та голові райради Ользі Рачинській ставилося однакове запитання: як вони уявляють співіснування і співробітництво паралельних владних структур?

О. Р. Мабуть, було б дивно, якби ми не дійшли згоди.

Л. С. Думаю, важать не стільки наші точки зору, як реакція людей на це розчленування. Що зробили — те і маємо. Перепробували вже всякого, але попередні структурні досліди більшістю вносили невпевненість, дестабілізували роботу.

Утім, і цей процес формування адміністрації затягнувся. Приблизна структура, визначене фінансове забезпечення означають, що воза вкотре поставили поперед коня. Спершу призначили представників Президента, а потім навздогін забезпечили їх нормативними паперами. Отож і доводиться адміністрації вичікувати, не знаючи до пуття, що робити. Працюємо поки що в режимі виконкому.

О. Р. Але вже з характерними претензіями. Коли на те пішло, ділити треба не владу, а функції. Сперечатися за майно, кабінети і формальний вплив можуть тільки амбітні люди. По-нормальному ж, за всіх нестикувань великого конфлікту між нами не закладено. Раз і назавжди розмежувати наші компетенції неможливо, так чи інакше наші дії весь час перехрещуватимуться.

Фактично тепер Рада підпорядковується представникові Президента, але і своїх повноважень залишається доволі. Важливіше визначитися з відповідальністю. І нам, і людям треба знати, чого і від кого чекати.

Л. С. Річ ще й у тому, що за найповнішого розмежування ми не можемо, точніше, не маємо права розривати розв'язання проблем району. Наприклад, сесія затверджує план соціально-економічного розвитку. А представник Президента персонально за нього відповідає.

О. Р. Міцно пов'язані ми й фінансовими справами. Бюджет також визначає сесія, адміністрація ним лише розпоряджається. Намітилася проблема з поділом комунальної власності. Оскільки її суб'єктом є Рада, а розпорядником — адміністрація, то чиїм буде прибуток, ще неясно. Тим більше, що всі ці питання готує на розгляд сесії апарат представника Президента.

Л. С. І все ж не варто настільки загострювати питання, мовляв, чи не стає тоді Рада декоративним органом, який лише погоджує наміри адміністрації. Адже її можливості не обмежуються тільки сесіями. Діють постійні депутатські комісії. Хоч вони і ухвалюють рішення рекомендаційного характеру, зате корективи в дії адміністрації вносять істотні.

О. Р. Заради честі мундира додам: Ради себе ще далеко не вичерпали. Під будь-якою іншою назвою — мерій чи префектур, але вони залишаться. Якийсь же виборний орган має представляти інтереси населення. Президентська влада захищає лінію держави, що, погодьмося, не одне й те саме.

Словом, яких би перетворень не зазнавала Рада, займатися їй доведеться тим, чим і раніше: виконувати накази виборців.

Л. С. Але скарги чомусь ідуть до нас. Це так, принагідно. В основному тертя між двох влад вносить різноспрямованість законів про місцеве самоврядування і представника Президента. Чекаємо, коли Верховна Рада їх узгодить. Для сільських районів тепер ще важливіші поправки до Закону про фермерське господарство. Оскільки сесії збираються двічі на рік, а питання з виділенням землі треба вирішувати в місячний строк, і це компетенція тільки сесії, тут якраз і слід швидко вплинути законодавчо.

О. Р. Між собою ми якось домовимося. Скоріше за все, найближча сесія делегує адміністрації і частину своїх повноважень, зокрема щодо землі.

Зрозуміло, поступатися всіма своїми правами ми не збираємося, бо тоді нічого й говорити про розвиток демократії.

Л. С. Камінець в мій город. Однак подумаємо. Демократичність влади представників Президента применшується не стільки необмеженими правами, як особистими якостями голови адміністрації. Нехай рішення і приймають одноосібно, зате готують колективною працею, апаратом спеціалістів. І вже тому вони не можуть бути невиваженими чи волюнтаристські.

Записав Сергій СКИБА.
Київська область.

УКАЗ
Президента України

Про утворення Прикарпатського університету

З метою дальшого піднесення рівня вищої освіти та забезпечення розвитку вузівської науки, зміцнення навчальної бази і розширення можливостей підготовки висококваліфікованих кадрів для народного господарства України **постановляю:**

Утворити Прикарпатський університет на базі Івано-Франківського державного педагогічного інституту імені В. Стефаника.

Президент України Л. КРАВЧУК

м. Київ
26 серпня 1992 року

Розпорядження
Президента України

Про Асоціацію українських правників та Українську правничу фундацію

З метою забезпечення належних умов для здійснення правової реформи в Україні:

1. Підтримати ініціативу Асоціації українських правників та Української правничої фундації щодо створення ними в Україні правової бібліотеки, видавництва юридичної літератури, Центру правової освіти та Центру міжнародних конференцій і симпозіумів з права.

2. Кабінету Міністрів України підготувати для внесення на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо можливості звільнення в установленому порядку від податків і зборів Української правничої фундації, як організації, діяльність якої має благодійний характер.

3. Представнику Президента України в м. Києві І. М. Салію розглянути в установленому порядку питання про забезпечення Української правничої фундації приміщенням для розташування її керівних органів.

Президент України Л. КРАВЧУК

м. Київ
26 серпня 1992 року

ЗАЯВА МІНІСТЕРСТВА ЗАКОРДОННИХ СПРАВ УКРАЇНИ

(Закінчення. Початок на 1-й стор.).

портно-імпортні операції, водні і повітряні сполучення, інженерно-технічне обслуговування суден і літальних апаратів, включаючи послуги страхування, а також спортивні, науково-технічні та культурні зв'язки, забезпечити безумовне додержання відповідних положень резолюції 757 Ради Безпеки ООН.

Державними органами, підприємствами і організаціями України вживаються конкретні заходи по контролю за виконанням у повному обсязі вимог, що містяться у зазначеній резолюції. Проведена відповідними державними органами перевірка згаданих повідомлень не підтвердила наявності порушень санкцій ООН з боку України. Так, протягом липня-серпня ц. р. суднами Укррічфлоту здійснено кілька транзитних перевезень через сербський дунайський порт Прахово, в якому доставлені водним шляхом вантажі перевантажуються на залізницю і слідують до м. Скопле (Македонія). Ці перевезення не суперечать положенням резолюції 757, яка дозволяє будь-який транзит через територію СРЮ.

При виході суден з українських портів органами Державного митного комітету при Кабінеті Міністрів України здійснюється ретельна контрольна перевірка вантажів у відповідності до вимог, встановлених Комітетом Ради Безпеки по нагляду за санкціями. Вантажі у напрямі Югославії пропускаються через кордон тільки при наявності документів, що підтверджують транзит.

МЗС підтверджує, що Україна твердо дотримується своїх зобов'язань і не має наміру порушувати санкції ООН проти Югославії.

ПОВЕРНЕННЯ В ЄВРОПУ: З БОРГАМИ ЗАМІСТЬ ПРИДАНОГО

Фінансові справи учора, сьогодні, завтра

Україна зобов'язалася сплатити 16,7 відсотка боргів колишнього СРСР. Крім того, Україна сплатить ще 20 відсотків боргів тих республік, які відмовилися їх покривати. Сума боргів сягає 2,2 мільярда доларів щорічно.

Україна має одержати 10 відсотків зерна, що завозиться з США, а в оплаті її частка становить 13 відсотків.

4. БОРГИ ПОДІЛИЛИ ПОРІВНУ, АКТИВИ ЗАБРАЛА РОСІЯ

Усе майно колишнього СРСР намагається успадкувати Росія, а нам щедро дарує лише борги. Сусід ніяк не може відвикнути від ролі старшого брата і надалі намагається підминати під себе права всіх народів, не рахуючись з цивілізованими нормами співжиття, сподіваючись на повернення старих часів і порядків. Україна зобов'язалася сплатити 16,7 відсотка боргів колишнього СРСР. Крім того, Україна сплатить ще 20 відсотків боргів тих республік, які відмовилися їх покривати. Сума сплачуваних Україною боргів є чималою і сягає 2,2 мільярда доларів щорічно. З таким «хвостом» ми входимо в світове співтовариство. Не взявши позики ні на цент, ми стали одним з найбільших боржників світу. Ці «хвости» (борги) ми отримали як спадщину, як дарунок. Як важко не жила б мати в Україні, але своїй доньці вона намагається приготувати придане. Шкода, що цього нашого звичаю не засвоїли нові спадкоємці.

Хоч значні кошти України скеровані на покриття боргів, жоден цент не пішов на погашення нашої заборгованості. Наші кошти йдуть на погашення заборгованості Росії, бо установи Зовнішекономбанку привласнила й використовує Росія. Борги, які ми повинні сплачувати, є також безіменними. Якби їх розподілили, то на погашення можна було б спрямувати підприємства, інше майно. Після розподілу боргів через 10 днів мали підписати угоду про розподіл майна. Але Росія спеціально затягує цей процес. Не одержали ми ні будинків для дипломатичних представництв, ні валютних резервів.

5. ВОНИ ЇДЯТЬ, А МИ ПЛАТИМО

Така сама несправедливість і в здійсненні зовнішньоторговельних операцій. Зерно, що завозиться зі США, розподіляється так: Росія отримує 50,4 відсотка, а Україна — 7; олії, відповідно, 75 і 2. Україна мала одержати 10 відсотків зерна, а в оплаті її частка становить 13 відсотків.

Україна є великою державою, має значний виробничий та інтелектуальний потенціали, високорозвинуту металургію, машинобудування, вуглевидобуток, кваліфіковані кадри. Її промисловість здатна виробляти продукцію (наприклад, космічну техніку), виготовлення якої не під силу деяким високорозвинутим індустріальним державам світу. І руйнувати цей могутній потенціал, який створювався протягом багатьох років, було б нерозумно, оскільки це поставило б під серйозну загрозу нашу незалежність. Перехід від рабства до свободи не завжди повинен пролягати через пустелю.

Потрібно розробляти не часткові прогнози, а створювати комплексну стратегію розвитку України. Вона має передбачати тонке маневрування, вироблення політики, узгодженої з діями Національного банку і націленої на стимулювання ділової активності, боротьбу з безробіттям, інфляцією. Такої концепції в Україні немає, а є ІКД (імітація кипучої діяльності), тривають нескінченні апаратні інтриги, приймаються поганенькі рішення, котрі тільки забирають час, енергію, кошти. В цій діяльності слід спиратися на оцінку геостратегічного, соціально-економічного, науково-технічного, оборонного потенціалів — як необхідних передумов для прийняття правильних рішень. З цією метою треба виробити розумну політику, яка полягала б у досягненні економічної стабілізації, тобто в сальдуванні бюджету, звільненні цін і посиленні конкурентних засад в економіці.

6. НАЙПЕРШЕ ДІЛО — БАНКІВСЬКЕ

Одним з першочергових завдань є створення мобільної, гнучкої та ефективної банківської системи. Без цього не можна сформувати справді ринкової економіки і контактувати з цивілізованим світом. Теперішні банківські установи не тільки не сприяють наведенню ладу в економіці, а самі вносять безладдя, не надають підприємствам дійової допомоги, не можуть розібратися зі своїми проблемами.

Нинішня банківська система далеко не відійшла від тієї, яку сформували згідно з рішенням червневого (1987 року) Пленуму ЦК КПРС. В банківській справі домінують три складові частини колишнього Держбанку СРСР: Промбудбанк, Агропромбанк і Укрсоцбанк, які фактично виконують роль самостійних емісійних центрів. Належного контролю за їх роботою Національний банк України не здійснює. Часто й сам сприяє їх безконтрольній діяльності. Так, у виданій ним інструкції зазначається: «На рівні установ банків операції по кореспондентських рахунках проводяться незалежно від наявності на них коштів».

Доки наявні банки не перебудовано, нові ресурси, скеровані в країну, використовуватимуться неадекватно, закріпляючи владу номенклатури і вплив теперішньої економічної структури на їх розподіл.

Друга мета банківської реформи — створити інституційну структуру для ефективного контролю за грошовою емісією, котру здійснює центральний банк. Потрібно звільнити банки — і центральний, і комерційні — від їх традиційних ролей у фінансуванні бюджетного дефіциту і збитків державних підприємств.

У першу чергу треба реформувати Національний банк, який не повинен займатися наданням кредитів, а тільки регулювати грошовий обіг, стежити за тим, щоб не з'являлися зайві гроші. Економіка потребує належного, а не надмірного надходження грошей.

Сучасного вигляду треба надати комерційним банкам, які мають чудову властивість створювати і знищувати гроші. Але передусім ці установи повинні набути подоби комерційних. Має існувати єдиний порядок створення грошей — це розширення виробництва, торгівлі, комерційної діяльності, банкам у жодному разі не можна покривати державних витрат.

Доки капітали не розподіляються ефективно, стабілізація і економічні реформи не принесуть вигод. Найважливіший інституційний елемент ринку капіталів — це банківська система.

Друга вимога для забезпечення ефективного розподілу ресурсів — відповідальність тих, хто використовує капітали, за їх прибуткове використання. Йдеться про приватизацію власності.

Михайло ШВАЙКА,
заступник голови Комісії з питань економічної реформи та управління народним господарством Верховної Ради України, кандидат економічних наук.

(Далі буде).

(Продовження. Початок у номері за 28 серпня).

—Жнива-92—

Таке рідне, домашнє...

Обжинки. Від цього слова віє чимось домашнім, рідним і... далеко не для всіх пізнаним.

На обжинках можна побувати. Гостем. Непогано, але не те. Адже навіть внутрішньо відчуваєш, як поряд радіють зовсім по-іншому, ніж ти. Це свято тих, хто зробив велику справу — хліборобів.

Обжинки в кожного свої. Всі вони і чимось схожі, й одночасно зовсім різні. Адже кожному своє болить, за своє радісно і своє пригадається. До нових обжинок пам'ятатиметься хліборобам Монастирищенського району Черкащини цьогорічних дванадцять пекельно гарячих діб, без поділу на день і ніч, на «моє» і «твоє», на будні і вихідні. На 20 тисячах гектарів зібрано врожай (в середньому по 34,7 центнера зерна на круг), понад 60 тисяч тонн добірного зерна вже в засіках. Більш як половина валового збору зерна в районі припадає на озиму пшеницю — в середньому по 39 центнерів з гектара. По 35, 3 центнера з гектара ячменю отримали господарства району...

За «сухою цифір'ю» — важкий хліборобський труд тисяч селян 29 господарств району. Тож низько вклонімося їм і завжди будемо шанувати їхню нелегку працю. І все ж таки обжинки — то щось рідне, домашнє...

На знімках: представник Президента України у Монастирищенському районі Михайло ОРЕНДАРЧУК пригощає медом учасників фольклорно-етнографічного ансамблю села Бочкуриного; виставка-продаж дарів землі Черкаської.

Олександр ШІПТЕНКО.
Фото Валерія ШИНДЕРА.

Офіційно

Не беріть до рук ножа

Голова республіканської ради профспілки працівників вугільної промисловості України К. Фесенко звернувся з відкритим листом до шахтарів. У цьому листі він вітає гірників із першою річницею незалежності України і зазначає, що для представників цієї професії майже кожне свято «оперезане стрічкою скорботи. Так і цього радісного для більшості громадян України дня на шахті імені Скочинського в Донецьку загинуло 17 гірників і гірничорятувальників». Костянтин Фесенко закликає віддати шану загиблим, але наголошує, що, хоча гірники й далеко не завжди схвалюють дії уряду та Верховної Ради нашої держави, пріоритетнішим за всі внутрішні непорозуміння має бути суверенітет України. Хоча гірники і надалі відстоюватимуть власні права, пише він, «страйк сьогодні — ніж у спину незалежності України. Заклики до нього нехай залишаються на совісті тих лжепровідників, котрі не відають, що діють, до якої прірви штовхають Україну і нас — її громадян».

К. Фесенко висловлює впевненість у тому, що «шахтарі, люди мужньої і тяжкої праці, мають досить честі і гідності, щоб бути поряд з усіма... хто прагне змінити підвалини і збудувати справді вільну і справді незалежну, багату державу для себе, своїх дітей, онуків і правнуків».

Власна інформація «ГУ».

Діти своїх батьків

«ДОБРИДЕНЬ, Я — СТЕПАН БАНДЕРА»

Степан Бандера, рідний онук відомого провідника ОУН, молодий журналіст, що видає в Торонто власну газету «Студенець», побував у Києві.

— Хто наполіг, щоб вас назвали Степаном?

— Тато. У мого прадіда Андрія було восьмеро дітей, і серед них Степан, мій дідо. Дідо мав уже трьох дітей: свого єдиного сина, мого тата він назвав Андрієм. У мого батька також троє дітей: я, Степан, і мої молодші сестри Оленка і Даня. Свого першого сина я мушу назвати Андрієм.

— А якщо ваша дружина заперечуватиме!

— Коли я женитимуся, це буде однією з моїх вимог до майбутньої дружини.

— Саме тільки ім'я зобов'язує вас займатися політикою?

— Це правда. Але батьки змалечку виховували мене в націоналістичному дусі і говорили правду про оунівський рух, про життя діда. У нас в родині завжди було багато матеріалів про нього. Ще мій батько (він помер передчасно) розпочав збирати сімейний архів. Бо вважав це за обов'язок сина. Тепер вважаю своєю справою поповнювати його.

— Дід для вас — легенда!

— Так. Я всім кажу: цей чоловік, якого я ніколи не бачив, має найбільший вплив на моє життя. Втім, легенда легендою, але з нами довгий час жила його дружина, моя бабця Ярослава, яка розповідала про діда.

— Бабуся ніколи не розповідала, як вони познайомилися!

— Я вперше почув про це тут, в Україні, на Івано-Франківщині. Там і досі живе пані Люба Веник, яка була свідком на їхньому шлюбі у Кракові. Це була типова українська історія: хлопець покохав дівчину і дівчина покохала хлопця. Де саме це сталося і за яких обставин, все це є записано і зберігається в архіві.

— Я чула, що Степан Бандера-дід знав багато мов...

— Крім української, він знав російську, німецьку, англійську і французьку мови. В сорок третьому році він утік з німецького концтабору Заксенхаузен і переховувався в Канаді, Англії, Бельгії, Франції. Без знання мов довелося б важко.

— Він якось відпочивав!

— Рідко. Практично не бачився з родиною, бо це було небезпечно для неї. Сім'я переховувалася під прізвищем Попель, діти часто змінювали школи. Тільки, коли вони виросли, їм було відкрито правду про батька. Мій тато розповідав, що дід мав хорошу спортивну форму, і наполягав, аби діти також займалися спортом. Любив відпочивати у лісі, їздити на конях, на човнах, влучно стріляв. Дома зберігається колекція поштових марок, зібраних дідом. Властиво це й усе, що ми, онуки, можемо дізнатися про його приватне життя.

— Невже так мало!

— Я взагалі не хотів би, щоб наша родинна історія перетворилася для когось на сенсацію. Скільки чуток ходило свого часу про дідове убивство, ніби його було забито срібною кулею на гробі Коновальця. Інші писали, що діда було простромлено, мов вампіра, списом у серце. Щоправда, офіційна версія, ніби діда забито московським агентом Сташинським, також досить сумнівна. У нас, до речі, зберігається той костюм, в якому дідо зустрів свою смерть.

— Кажуть, що убивця вашого діда, Сташинський, і досі живий.

— Не знаю. Свого часу батько розшукував його. Тато також був журналістом і багато писав про це. Спочатку татові сказали, ніби Сташинський живе у Південній Африці, потім — нібито в Америці. Не думаю, що він іще живий.

— Я чула, ви хотіли виступити по Українському телебаченню.

— Мені запропонували, і я не відмовився. ... казати всім лю... рмальна культу... мене виховав м... го виховав дід... чайні люди, а ... Що діда не ... фашисто... ... діє у ні... ... кол... Його двох брат... дріє було зак... тами за саме ... Я б навів доку... свідчать, що ... боролася з усі... раїни, зокрема... Німеччиною. Я ... ти, бо це мій об...

Наталя ...

На фото: С... з сестрами ...

ЙОСИП СЛІПИЙ: ДРУГ ДРУГА ОБІЙМІМ!

Продиктовано в номер

Патріарх православних українців Мстислав, побратавшись з главою українських греко-католиків Мирославом Іваном, висловив надію на те, що священики обійматимуться не лише біля домовини. Разом з тлінними останками кардинала Йосипа Сліпого повернулася в Україну невмируща його ідея: «...Друг друга обіймім! Промовимо — Браття».

Увечері 27 серпня домовина була встановлена у соборі святого Юра, вдень і вночі йшли на Святоюрську гору миряни вклонитися світлій пам'яті видатного сина українського народу. У Львівському політехнічному інституті відбулася наукова конференція, на якій українські і зарубіжні теологи, вчені, митці говорили про внесок Йосипа Сліпого у скарбницю української культури. На конференції виступили ректор Українського католицького університету імені святого Климентія Іван Хома (Рим), голова товариства «Свята Софія», створеного кардиналом, доктор Романа Навроцька (США). Професор Дмитро Крвавич (Львів) охарактеризував роль кардинала у розвитку українського мистецтва, а голова клубу греко-католицької інтелігенції Іван Гречко розповів, як впродовж 18 років в таборах в'язні передавали архієрейські послання. Він зібрав унікальні свідчення про перебування Й. Сліпого у таборах.

Оксана ТЕЛЕНЧІ.

Львів.

ЗМІЄДІВА

Ракурс

З-поміж трьох гербів Києва найближчим до істинного є той, що з архангелом Михаїлом. Бо образ небесного воїтеля знаходиться на зворотній стороні «змійовика» Володимира Мономаха. Змійовиком зветься оберіг із образом Змієдіви, котра, за переказом Геродота, була «Матір'ю скіфів». Образ Змії-Матері якнайширше представлений в українській культурі: на писанках, рушниках, одязі, музичних інструментах, навіть на християнських сакральних тканинах XVII століття. Із образом Змії-Матері пов'язані також знамениті Змієві вали — обереги Русі. Із табуїстичного йменням змії — «коза» — походить слово «козак». А назва Київ походить від одного з воїнських символів Змієдіви — кий — пізніше пірнач або булава — символ блискавки..

Ігор ШРАМКО.

Зображення Змієдіви з Гайманової Могили.

З ж... ц...

СВЯТО ЗІ СЛЬОЗА... НА ОЧАХ

Не х...гиян... ням, а гнівом ... парафіян це... ження ... родиця, ... свято не до... вити святкову... рополита Анто... на. Обудрені ... щеником Іва... котрий служ... вославній цер... ній нині Укр... са Ісуса Хри... біля храму ... лас, виганяю... Антонія і ві... Софронія, ста... полита ...

Гірк... рігати за ти... місць молитв... лися один на... ками.

Митрополи... служи... лука пі... ля пам'ятник... ку. **Лідія ...**

Черкаська ...

Цікаво

ЩО ТАКЕ БОМБОНОМІКА

Несподіваний вантаж виявили в одному з автомобілів працівники Мукачівської міліції — до сорока снарядів до важких кулеметів військових винищувачів типу «Миг». Під час розслідування власник арсеналу стояв на тому, що знайшов набої на березі Латориці. Перевірка арсеналів військової частини, де базуються літаки, нестачі не засвідчила. Проте з'ясувалося, що на ураження цілі під час учбових польотів видається три снаряди, а поціляють снайпери — з першого. Тож, компетентним органам тепер з'ясовувати особу «економного снайпера» або господаря на складі, який збував наліво заощаджені снаряди.

Микола ГОРВАТ.

Закарпатська область.

«ІНПРОДХАРЧОМАШ-92»: ВЧІТЬСЯ І НАСЛІДУЙТЕ

Виставки

Першого вересня у Республіканському центрі виставок і ярмарків відкриється велика міжнародна спеціалізована виставка «Інпродхарчомаш-92». Організувала її фірма Новеа Інтернаціональ, яка належить дюссельдорфській виставочній компанії і є найбільшою німецькою фірмою, що спеціалізується на проведенні зарубіжних експозицій.

Директор виставки Дітмар Терфіль на прес-конференції повідомив, що свою продукцію на «Інпродхарчомаш-92» виставлять 210 фірм з 14 країн світу і 33 підприємства з держав СНД. Але найбільшу експозицію представлять фірми з німецьких федеральних земель Баварія і Північний Рейн-Вестфалія.

Наших спеціалістів мають зацікавити машини і обладнання для переробки м'яса, виробництва молочних продуктів і харчових жирів, кондитерських виробів. Буде представлене і обладнання для виробництва пива і напоїв. Звичайно, можна буде глянути і на продукти, які виготовляють фірми країни розвинутого капіталізму. Без усяких директив і рішень партій, довгострокових Продовольчих програм.

Виставка працюватиме по 5 вересня. Не важко передбачити її успіх. Бо крім спеціалістів, подивитись на світ достатку після наших порожніх полиць прийде багато киян. Парад для шлунку наша держава нам влаштувати не може, то ж хай хоч очі порадіють...

До речі, київська фірма «Інформсіс», яка працюватиме на виставці, надасть вам чудову можливість розібратися у морі свого і чужого бізнесу. А юристи Торговельно-промислової палати проконсультують, як укласти угоду, або підготувати протокол для намірів. Отож, вчіться, наслідуйте, українські бізнесмени і підприємці, щоб і ми не ходили голодні.

Олександр ВОЛОДИМИРОВ.

Коротко

АПЛОДУВАЛА НІМЕЧЧИНА

На запрошення фольклорної гільдії з міста Шваленберга вперше у фестивалі фольклорних колективів Європи взяли участь ансамбль танцю, чоловічий вокальний квартет і оркестр народної музики Луцького міського Будинку культури та дитячий ансамбль з районного центру Рожище. 14 концертів вистачило для того, щоб волиняни одержали запрошення на чергове фестивальне свято — на цей раз у Англію.

Богдан БЕРЕКЕТА.

Волинська область.

ПРОБЛЕМИ УРБАНІЗАЦІЇ

У рамках роботи Всесвітнього форуму українців відбулося засідання круглого столу «Урбанізація і навколишнє середовище», в якому взяли участь провідні вчені — біологи, медики, містобудівники — як з України, так і з діаспори. Круглий стіл проходив у формі дискусій і присвячувався проблемі виживання людей після чорнобильського лиха. Тематичний круглий стіл складався з трьох проблемних блоків: «Міське середовище і людина», «Стан і перспективи охорони довколишнього середовища України», «Чорнобильський слід у долі України». Висловлено чимало конкретних пропозицій, прийнято ухвалу.

Тамара ПАХОЛОК.

ЧУТИ ПІСНЮ ПОВСТАНСЬКУ

У приміщенні обласного музично-драматичного театру триває Всеукраїнський пісенний фестиваль «Повстанські ночі», що проходить у рамках відзначення 50-річчя УПА. Учасників фестивалю привітали його директор, народний депутат України Василь Червоній, заступник представника Президента в Рівненській області Роман Омельчук.

В обласному центрі та районах відбуваються концерти мистецьких колективів й окремих виконавців, зустрічі з колишніми українськими повстанцями.

Сергій МЕЛЬНИЧУК.

Рівне.

Серед на... дних кіноші... можливо, не... не най-найб... хочу погово... ви зрозуміє... лець воюва... жину-украї... отож Ігор ... вже таким ... ха», і це в... завжди, ото... гляд на оче... сліпого (а ... му. Такі ха... бити землю, ... шкін буе т... — трохи ... — навіть ...

Перший фі... го, знятий ... імені Довж... тики назва... кіностудію ... не завадил... ртину кіль... вальними ... фільм («В... наробив ше... дону. Ми ... ного в ки... ницького, ...

...ків

...ОБРИДЕНЬ, ...ЕПАН БАНДЕРА»

...рідний онук відомого провідника ОУН, мо... ...о видає в Торонто власну газету «Студе... ...ві.

...знайомили-

...в про це ...ано-Фран... ...живе пані ...ла свідком ...у Кракові. ...аїнська іс... ...хав дівчи... ...ла хлопця. ... і за яких ...записано і

...пан Банде... ...ков...

...і, він знав ...у, англій... ...мови. В ...ці він утік ...абору Зак... ...увався в ...ії, Фран... ...довелося б

...очивав!

...но не ба... ...о це було небезпечно для неї. Сім'я переховувалася під прізвищем Попель, діти часто змінювали школи. Тільки, коли вони виросли, їм було відкрито правду про батька. Мій тато розповідав, що дід мав хорошу спортивну форму, і наполягав, аби діти також займалися спортом. Любив відпочивати у лісі, їздити на конях, на човнах, влучно стріляв. Дома зберігається колекція поштових марок, зібраних дідом. Властиво це й усе, що ми, онуки, можемо дізнатися про його приватне життя.

— Невже так мало!

— Я взагалі не хотів би, щоб наша родинна історія перетворилася для когось на сенсацію. Скільки чуток ходило свого часу про дідове убивство, ніби його було забито срібною кулею на гробі Коновальця. Інші писали, що діда було простромлено, мов вампіра, списом у серце. Щоправда, офіційна версія, ніби діда забито московським агентом Сташинським, також досить сумнівна. У нас, до речі, зберігається той костюм, в якому дідо зустрів свою смерть.

— Кажуть, що убивця вашого діда, Сташинський, і досі живий.

— Не знаю. Свого часу батько розшукував його. Тато також був журналістом і багато писав про це. Спочатку татові сказали, ніби Сташинський живе у Південній Африці, потім — нібито в Америці. Не думаю, що він іще живий.

— Я чула, ви хотіли виступити по Українському телебаченню.

— Мені запропонували, і я не відмовився. Я хотів би показати всім людям, що я нормальна культурна особа, що мене виховав мій батько, а його виховав дідо. Що ми звичайні люди, а не чудовиська. Що діда не можна називати фашистом, ... адже він ... сидів у ні...кому ко...орі. Його двох ...братів Василя ... Андрія було закатовано фашистами за саме тільки прізвище. Я б назвів документи ОУН, які свідчать, що ця організація боролася з усіма ворогами України, зокрема, нацистською Німеччиною. Я мушу це сказати, бо це мій обов'язок.

Розмову вела **Наталя ФІЛІПЧУК.**

На фото: Степан Бандера з сестрами свого діда.

«ЯЛТА-92»: НЕ ТОЙ ПОНТ

Конкурси

Відновлений на варязьких берегах цього року Раймондом Паулсом юрмальський конкурс естрадної пісні дав могутній поштовх амбіціям «Останкіно». Там поплювали на долоні і вирішили переплюнути варягів. Але могутній десант (вирішили брати числом — що тої Латвії!) посунув в іншому, традиційному напрямку — до грецького Понта Евксінського. Працювали завзято, моря Чорного не бачачи.

20 учасників конкурсу з 12 міст СНД та Риги спочатку були розміщені у малопристосованому для проживання приміщенні (не говорячи про творчість), а потім і зовсім виселені аж у Гурзуф.

З ностальгією згадували колеги ласкаві варязькі береги, де розмістили всіх пишучих і знімаючих одразу і безкоштовно, і, ігноруючи редакційні добові, видавали по 500 «дерев'яних» на кишенькові витрати на цікавий ніс.

...І був день перший. І перші іспити, і перші розчарування. Прямий, вигідний телеефір, заради якого конкурсанти терпіли незручності, виявився примарою. Останкінські начальники «забули» попередити начальника кримської телерелейної мережі, місцевого депутата і демократа Дмитрієва, а «Кримська правда» поспішила звинуватити його у грі на руку Києва та інтригах проти суверенного Криму. Постраждали нещасні відпочиваючі, які платили мінімум 200 грошових одиниць СНД або Україні за видовище, а отримали перше відділення конкурсу у формі реклами. Постраждали і рекламодавці, які платили не за нічний ефір у записі, коли втрачено інтерес публіки до конкурсу...

Тому й не дивно, що чарівна Лайма Вайкуле не помітила майбутніх зірок, проте резонно зауважила, що, не маючи мільйона, не варто було і розпочинати бодягу. Були, звичайно, спонсори і у Ялті, але, на відміну від минулого року, коли тоді ще шеф Російської товарно-сировинної біржі Костянтин Боровой спромігся презентувати «Москвича», переможця конкурсу чекав «Запорожець». Іронія долі: Ольга Лєбєдєва (Єкатеринбург) за виконання пісні з рефреном «ты — не мужчина!» отримала гран-прі — «не машину», — «Запорожець».

Шкода, дуже шкода, що не було членів журі на прогоні перед заключним гала-концертом. Коли місця уже були відомі, не смикали вбивчим непрофесіоналізмом ведучі з «Останкіно», металева стріха «Ювілейного» роз'їхалася, і серпневе сонце примусило сидіти музикантів з Кремлівського оркестру Павла Овсянникова у самих шорта... Дзусова (Мос... тично обдарова... показала, що ... глибинний, з-п... метрів накипу... російський ф... Вахнін (Уфа) ... вигляд власн... тембру тенора ... но, «неаполіта... вернись у Сор... то мусив бути ... світньовідомим ... ригентом Єв... вим, Алла Сид... ва) змагалася ... з Лайзою Мін... туару якой сп... ре». І, нарешт... номер один, В... Тбілісі, яка з... гідного її вірт... гінального ре... шена була ... чужим.

Не було у ... які здатні бул... спективи тала... проклььовуютьс... від Юрмали). ... речно талано... Лєбєдєвою — ... ром, як автор... не виконавиц... була присутня ... рисівни Пугач... нувала її пісн... нозом і вруча...

Що стосує... ведення конку... розмови керів... танкіно» з зас... ви міськвикон... колою Кропін... відповідь на п... ність «Ялти» ... слови про ... чував. І висл... ня на майбут... ти треба. Ко... Ялті у серпні... го...

Костянтин ПА...

Ялта.

...ІІМ!

...логи, вче... ...про вне... ...о у скарб... ...культури. ...виступили ...ого като... ...ету імені ...Іван Хо... ...товариства ...твореного ...р Романа ...Професор ...ьвів) оха... ...кардина... ...раїнського ...клубу ...інтеліген... ...овів, як ...в табо... ...ли архіє... ...Він зібрав ...про не... ...ого у та...

...ЛЕНЧІ.

ЗМІЄДІВА

Ракурс

З-поміж трьох гербів Києва найближчим до істинного є той, що з архангелом Михаїлом. Бо образ небесного воїтеля знаходиться на зворотній стороні «змійовика» Володимира Мономаха. Змійовиком зветься оберіг із образом Змієдіви, котра, за переказом Геродота, була «Матір'ю скіфів». Образ Змії-Матері якнайширше представлений в українській культурі: на писанках, рушниках, одязі, музичних інструментах, навіть на християнських сакральних тканинах XVII століття. Із образом Змії-Матері пов'язані також знамениті Змієві вали — обереги Русі. Із табуїстичного йменням змії — «коза» — походить слово «козак». А назва Київ походить від одного з воїнських символів Змієдіви — кий — пізніше пірнач або булава — символ блискавки...

Ігор ШРАМКО.

Зображення Змієдіви з Гайманової Могили.

З жи... церков...

СВЯТО ЗІ СЛЬОЗАМИ НА ОЧАХ

Не х...тиянським с...еннями, а гнівом дихали промови парафіян церкви Преображення Г...одного ...а Городища, ...в свое...мове свято не допустили відправити святкову літургію митрополита Антонія і отця Іоанна. Обдурені місцевим священиком Іваном Жигалом, котрий служить Руській православній церкві, пойменованій нині Українською православною, віруючі в день Спаса Ісуса Христа влаштували біля храму штовханину і галас, виганяючи митрополита Антонія і вітаючи єпископа Софронія, ставленика митрополита ... Гірко ...стерігати за тим, як люди замість молитви Богові накидалися один на одного з кулаками.

Митрополит Антоній відслужи... ...ужбу, осв... яблука під відкритим не...м біля пам'ятника Т. Г. Шевченку. **Лідія ТИТАРЕНКО.**

Черкаська область.

ПЕРЕВЕДИ МЕНЕ ЧЕРЕЗ МАЙ...

Постфактум

День Незалежності у Луганську почався ранніми дзвінками у міліцію і СБУ. Заступник голови крайової ради Руху Ю. Козовський запрошував правоохоронців до будинку обласної адміністрації, довколо якої на надламаних древках майоріли десятки пошматованих синьо-жовтих стягів, доповнених чорними траурними стрічками. Над дверима «Політичної книги» і магазину «Луганські товари» — прапори червоного кольору. Цілі.

Хуліганів, звісно, не знайшли, що начальник Ленінського РВВС В. Видюков і зафіксував протокольно. Служба безпеки прореагувала лише відповіддю чергового офіцера по управлінню, що понівечена, мовляв, не державна, а національна символіка. У тім, хто саме провів нічну розвідку боєм, по обіді стало зрозуміло без усяких там слідчих тонкощів. На противагу урочистому мітингу демократів біля драмтеатру, через майдан біля кам'яного Леніна несанкціоновано зібралась юрба прихильників соціалістичного вибору, яким стражі порядку навіть симпатизували. У всякому разі, коли якась м... одягнувши на... ток синьо-жовт... ходилась ялоз... постаменті, м... ник хутенько ... молоденьких ... намагались вт...

Мовчки сте... мундирах і ... адресу україн... ності, тільки ... дозволили ... сухеньким баб... ніна» побити ... — «польськ... Ольгу Борисо...

Олександр ...

...ЙТЕ

...ожна буде ...укти, які ...країни ...лізму. Без ...ршень па... ...і Продо...

...ватиме по ...ку перед... ...крім спе... ...сь на світ ...их порож... ...багато ...лунку на... ...лаштувати ...хай хоч

...ка фірма ...рацювати... ...адасть вам ...сь розібра... ...і чужого ...Торго... ...палати ...к укласти ...вати про... ...е. Отож, ...е, україн... ...ідприємці, ...голоді. ...ександр ...МИРОВ.

Коротко

АПЛОДУВАЛА НІМЕЧЧИНА

На запрошення фольклорної гільдії з міста Шваленберга вперше у фестивалі фольклорних колективів Європи взяли участь ансамбль танцю, чоловічий вокальний квартет і оркестр народної музики Луцького міського Будинку культури та дитячий ансамбль з районного центру Рожище. 14 концертів вистачило для того, щоб волиняни одержали запрошення на чергове фестивальне свято — на цей раз у Англію.

Богдан БЕРЕКЕТА.

Волинська область.

ПРОБЛЕМИ УРБАНІЗАЦІЇ

У рамках роботи Всесвітнього форуму українців відбулося засідання круглого столу «Урбанізація і навколишнє середовище», в якому взяли участь провідні вчені — біологи, медики, містобудівники — як з України, так і з діаспори. Круглий стіл проходив у формі дискусій і присвячувався проблемі виживання людей після чорнобильського лиха. Тематично круглий стіл складався з трьох проблемних блоків: «Міське середовище і людина», «Стан і перспективи охорони довколишнього середовища України», «Чорнобильський слід у долі України». Висловлено чимало конкретних пропозицій, прийнято ухвалу.

Тамара ПАХОЛОК.

ЧУТИ ПІСНЮ ПОВСТАНСЬКУ

У приміщенні обласного музично-драматичного театру триває Всеукраїнський пісенний фестиваль «Повстанські ночі», що проходить у рамках відзначення 50-річчя УПА. Учасників фестивалю привітали його директор, народний депутат України Василь Червоній, заступник представника Президента в Рівненській області Роман Омельчук.

В обласному центрі та районах відбуваються концерти мистецьких колективів і окремих виконавців, зустрічі з колишніми українськими повстанцями.

Сергій МЕЛЬНИЧУК.

Рівне.

ГОЛИЙ, СЕРДИТИЙ, ТАЛАНОВИТИЙ

Серед наших талановитих, але бідних кіношників Ігор Черницький, можливо, не най-найталановитіший і не най-найбідніший, але сьогодні я хочу поговорити саме з ним, і зараз ви зрозумієте чому. Його батько-уралець воював на Україні і повіз дружину-українку після війни до Пермі, отож Ігор приїхав на землю предків вже таким собі «перм'яком-солоні-вуха», і це вже залишиться з ним назавжди, отой трохи відсторонений погляд на очевидні речі, ота відсутність сліпого (а тому дешевого) патріотизму. Такі хлопці уміють всерйоз любити землю, на якій живуть — он Пушкін був трохи ефіопом, Лермонтов — трохи шотландцем, а Хвильовий — навіть чистокровним росіянином.

Перший фільм перм'яка Черницького, знятий три роки тому на студії імені Довженка «Івін А.», наші критики назвали «найбільш українською кінострічкою останнього часу», що не завадило критикам московським нагородити і Черницького, і його картину кількома престижними фестивальними призами. Другий Ігорів фільм («В тій царині небес») теж наробив шороху по обидва боки кордону. Ми сидимо один навпроти одного в київському помешканні Черницького, і він мені каже те, що я

й хотів би чути і що чути мені приємно. «Знаєш, — каже він, — останнім часом приємно їздити до Москви, бо тебе там уже сприймають не як провінціала, а як людину зі столиці. І взагалі я думаю, що Київ має більше шансів стати європейським містом, ніж Москва, б... ність». Але потім ві... речі, про які чути непр... четься: фільм «Іві... французьке телебаченн... цікавилось телебачення... українське — мовчити... Черницький тим часо... рій нового фільму. Ц... про те, як кілька наш... шили шукати зарубіжн... для свого збанкрутіло... дорозі їм доводиться ... то небезпечних і нейм... год, і ось у джунгля... Америки вони потрап... до дикого туземного п... являється, що всі в то... колишні українські ем... чуть повернутися до... сміятися. А можна пл... фільму цього ми не ... доки Черницький не ... тенького спонсора — ... тридцять, — такі нин... ти про повернення на ...

Прощаючись із ним ... бою оцей кадр з філь... Черницький у ролі с... нанта Наротьева сидит... лий і злий. І я знаю, ... Бо талановитий. Але — ...

Віталі...

...хотів би по-
...м, що я но-
...а особа, що
...батько, а йо-
...Що ми зви-
...чудовиська.
...кна називати
...він ... си-
...ко... орі.
...Васил... Ан-
...вано фашис-
...ки прізвище.
...нти ОУН, які
... організація
...ворогами Ук-
... нацистською
...шу це сказа-
...'язок.

...мову вела
...ІЛІПЧУК.

...лан Бандера
... діда.

...ков

...И

...им с... ен-
...али промови
...и Преобра-
...го ... Го-
...вое ... мове
...или відпра-
...тургію мит-
... і отця Іоан-
...цевим свя-
... Жигалом,
...Руській пра-
... поіменова-
...ькою право-
...в день Спа-
...влаштували
...канину і га-
...итрополита
...и єпископа
...ника митро-
...
...сте-
... люди за-
...тові накида-
...ого з кула-

...тоній від-
...освя... яб-
...м не...м бі-
...Г. Шевчен-
...АРЕНКО.
...сть.

«ЯЛТА-92»: НЕ ТОЙ ПОНТ

Конкурси

Відновлений на варязьких берегах цього року Раймондом Паулсом юрмальський конкурс естрадної пісні дав могутній поштовх амбіціям «Останкіно». Там поплювали на долоні і вирішили переплюнути варягів. Але могутній десант (вирішили брати числом — що тої Латвії!) посунув в іншому, традиційному напрямку — до грецького Понта Евксінського. Працювали завзято, моря Чорного не бачачи.

20 учасників конкурсу з 12 міст СНД та Риги спочатку були розміщені у малопристосованому для проживання приміщенні (не говорячи про творчість), а потім і зовсім виселені аж у Гурзуф.

З ностальгією згадували колеги ласкаві варязькі береги, де розмістили всіх пишучих і знімаючих одразу і безкоштовно, і, ігноруючи редакційні добові, видавали по 500 «дерев'яних» на кишенькові витрати на цікавий ніс.

...І був день перший. І перші іспити, і перші розчарування. Прямий, вигідний телеефір, заради якого конкурсанти терпіли незручності, виявився примарою. Останкінські начальники «забули» попередити начальника кримської телерелейної мережі, місцевого депутата і демократа Дмитрієва, а «Кримська правда» поспішила звинуватити його у грі на руку Києва та інтригах проти суверенного Криму. Постраждали нещасні відпочиваючі, які платили мінімум 200 грошових одиниць СНД або України за видовище, а отримали перше відділення конкурсу у формі реклами. Постраждали і рекламодавці, які платили не за нічний ефір у записі, коли втрачено інтерес публіки до конкурсу...

Тому й не дивно, що чарівна Лайма Вайкуле не помітила майбутніх зірок, проте резонно зауважила, що, не маючи мільйона, не варто було і розпочинати бодягу. Були, звичайно, спонсори і у Ялті, але, на відміну від минулого року, коли тоді ще шеф Російської товарно-сировинної біржі Костянтин Боровой спромігся презентувати «Москвича», переможця конкурсу чекав «Запорожець». Іронія долі: Ольга Лєбєдєва (Єкатеринбург) за виконання пісні з рефреном «ты — не мужчина!» отримала гран-прі — «не машину», — «Запорожець».

Шкода, дуже шкода, що не було членів журі на прогоні перед заключним гала-концертом. Коли місця уже були відомі, не смикали вбивчим непрофесіоналізмом ведучі з «Останкіно», металева стріха «Ювілейного» роз'їхалася, і серпневе сонце примусило сидіти музикантів з Кремлівського оркестру Павла Овсянникова у самих шортах. Тоді Ольга Дзусова (Москва), фантастично обдарована співачка, показала, що воно таке є — глибинний, з-під тисяч кілометрів накипу, справжній російський фольк. Андрій Вахнін (Уфа), вайлуватий на вигляд власник рідкісного тембру тенора — ну звичайно, «неаполітанського» («Повернись у Сорренто»), просто мусив бути побачений всесвітньовідомим оперним диригентом Євгеном Колобовим, Алла Сидорова (Москва) змагалася у артистизмі з Лайзою Мінеллі з репертуару якої співала «Кабаре». І, нарешті, вокалістка номер один, Віка Маркова з Тбілісі, яка за відсутністю гідного її віртуозності оригінального репертуару, змушена була задовольнятися чужим.

Не було у Ялті фахівців, які здатні були оцінити перспективи талантів, які лише проклюовуються (на відміну від Юрмали). А над безперечно талановитою Ольгою Лєбєдєвою — як композитором, як автором текстів, але не виконавицею — незримо була присутня тінь Алли Борисівни Пугачової, яка виконувала її пісні. Під цим гіпнозом і вручали гран-прі.

Що стосується умов проведення конкурсу, то під час розмови керівників від «Останкіно» з заступником голови міськвиконкому Ялти Миколою Кропіним останній у відповідь на песимістичні виніст «Ялти» м'яко заперечував. І висловив побажання на майбутнє: попереджати треба. Кожен, хто був у Ялті у серпні, зрозуміє його...

Костянтин ПАРИШКУРА.

Ялта.

ПІШАК, ЩО ВИЙШОВ У ФЕРЗІ...

Спорт

За збігом обставин найбільше репрезентувати нашу незалежність випало сьогодні спортсменам. Подвійне почуття було у луганця Олега Кучеренка — гордість і щирий жаль, коли з маківки п'єдесталу пошани спостерігав він, як на його честь, на славу України, лине в каталонське небо синьо-жовтий стяг у супроводі державного гімну. Не встиг, не зміг, не здогадався, зрештою, донбаський хлопець з пролетарського Красного Луча вивчити до Олімпіади слова гімну «Ще не вмерла Україна...», знав тільки перші рядки.

Утім, ця формальність не настільки драматизувала переможні емоції, аби затьмарити усвідомлення, як донедавна говорилося, виконаного перед державою обов'язку. Скоріше, зрозумів чемпіон, чому він єдиний з українських спортсменів потрапив до об'єднаної збірної з греко-римської боротьби. Адже був не на голову, а на дві вищим за решту конкурентів. І тут уже не спрацювали ніякі політичні завади. Хоча і йому, стопроцентному кандидатові не лише на квиток до Іспанії, а й одному з найвірогідніших переможців Ігор російські чиновники від спорту, нерви попсували добряче. Все остаточно вирішилося буквально за тиждень до виїзду. Та й то завдяки чесності і принциповості головного тренера збірної Михайла Маміашвілі. Хитре сито попередніх турнірів, коли заздалегідь не визначалося головного, а значить — і не було об'єктивних критеріїв відбору, розв'язало московським функціонерам руки для відвертих маніпуляцій (згадайте хоча б скандальну історію в художній гімнастиці).

Проти домашніх же опонентів у претензіях на збірну Олег був лише пішаком у чужих руках. Зате єдиним, який мав об'єктивні шанси вийти у ферзі.

Та «чиста» перемога Кучеренка поставила його у скрутне становище. Перед Барселоною він уже раз відмовився від вигідного валютного контракту, аби скористатися тоді ще сумнівною можливістю зійти на свій Олімп. І тепер Олег не лаштується з Луганська. Аби лише дали йому в Донбасі, в Україні, можливість хоч для пристойного існування. Стипендія в тисячу купонів, даруйте, не стимул для молодого, честолюбного, повного сил непереможного парубка. Батьки міста обіцяють допомогти, президент НОК України Валерій Борзов теж запевняє, що зробить усе можливе, аби не розгубити наш спорт по багатому зарубіжжю. Тема загострюється, позаяк усі четверо луганчан: гімнасти Григорій Місютін, Ігор Коробчинський, бігунка Ольга Бризгіна і борець Олег Кучеренко у Барселоні виграли «золото». А на додачу ще й п'ять срібних та одну бронзову медалі. Отож, до нового олімпійського центру України неминуче потягнуться на готовеньке щупальці селекціонерів, якщо забудемо про те, як у цивілізованих країнах шанують своїх звитяжців. Їх-бо слава — багатство національне.

Сергій ДОНЕЦЬ.

На знімку: олімпійський чемпіон з України Олег КУЧЕРЕНКО на п'єдесталі пошани в Барселоні.

Фото Миколи БОЧКА.

ПЕРЕВЕДИ МЕНЕ ЧЕРЕЗ МАЙДАН

Постфактум

День Незалежності у Луганську почався ранніми дзвінками у міліцію і СБУ. Заступник голови крайової ради Руху Ю. Козовський запрошував правоохоронців до будинку обласної адміністрації, довколо якої на надламаних древках майоріли десятки пошматованих синьо-жовтих стягів, доповнених чорними траурними стрічками. Над дверима «Політичної книги» і магазину «Луганські товари» — прапори червоного кольору. Цілі.

Хуліганів, звісно, не знайшли, що начальник Ленінського РВВС В. Видюков і зафіксував протокольно. Служба безпеки прореагувала лише відповіддю чергового офіцера по управлінню, що понівечена, мовляв, не державна, а національна символіка. У тім, хто саме провів нічну розвідку боєм, по обіді стало зрозуміло без усяких там слідчих тонкощів. На противагу урочистому мітингу демократів біля драмтеатру, через майдан біля кам'яного Леніна несанкціоновано зібралась юрба прихильників соціалістичного вибору, яким стражі порядку навіть симпатизували У всякому разі, коли якась моторна жіночка, одягнувши на швабру шматок синьо-жовтої матерії, заходилась ялозити бруд на постаменті, майор-розпорядник хутенько забрав кількох молоденьких офіцерів, котрі намагались втрутитися.

Мовчки стерпіли люди в мундирах і прокльони на адресу української незалежності, тільки й того, що не дозволили екзальтованим сухеньким бабусям «від Леніна» побити ведучу мітингу — «польську шпигунку» Ольгу Борисову.

Олександр СЕРГІЙЧУК.

ГОЛИЙ, СЕРДИТИЙ, ТАЛАНОВИТИЙ

...талановитих, але бі-
... Ігор Черницький,
...-найталановитіший і
...ий, але сьогодні я
... саме з ним, і зараз
...му. Його батько-ура-
...Україні і повіз дру-
...сля війни до Пермі,
...в на землю предків
...перм'яком-солоні-ву-
...лишиться з ним на-
...ки відсторонений по-
... речі, ота відсутність
...дешевого) патріотиз-
... уміють всерйоз лю-
...кій живуть — он Пу-
...ефіопом, Лермонтов
...дцем, а Хвильовий
...кровним росіянином.
...ерм'яка Черницько-
...роки тому на студії
...«Івін А.», наші кри-
...йбільш українською
...анного часу», що
...тикам московським
...ницького, і його ка-
... престижними фести-
...и. Другий Ігорів
...арині небес») теж
...по обидва боки кор-
... один навпроти од-
...у помешканні Чер-
...ені каже те, що я

й хотів би чути і що чути мені приємно. «Знаєш, — каже він, — останнім часом приємно їздити до Москви, бо тебе там уже сприймають не як провінціала, а як людину зі столиці. І взагалі я думаю, що Київ має більше шансів стати європейським містом, ніж Москва, бо тут є духовність». Але потім він говорить про речі, про які чути неприємно і не хочеться: фільм «Івін А.» купило французьке телебачення, ним же зацікавилось телебачення японське, а українське — мовчить, не купує. А Черницький тим часом пише сценарій нового фільму. Це буде історія про те, як кілька наших роботяг рушили шукати зарубіжного партнера для свого збанкрутілого заводу. В дорозі їм доводиться пережити багато небезпечних і неймовірних пригод, і ось у джунглях Південної Америки вони потрапляють у полон до дикого туземного племені. І виявляється, що всі в тому племені — колишні українські емігранти, які хочуть повернутися додому. Можна сміятися. А можна плакати. Однак, фільму цього ми не побачимо доти, доки Черницький не знайде багатенького спонсора — мільйонів на тридцять, — такі нині дорогі сюжети про повернення на Батьківщину.

Прощаючись із ним, я взяв з собою оцей кадр з фільму «Івін А.»: Черницький у ролі старшого лейтенанта Наротьєва сидить у болоті, голий і злий. І я знаю, чому він злий. Бо талановитий. Але — голий.

Віталій ЖЕЖЕРА.

У НАЦІОНАЛЬНОМУ БАНКУ

Національним банком України 29 серпня 1992 року встановлюється курс карбованця і купона до іноземних валют:

1 австралійський долар	146.60
1 австрійський шилінг	20.83
1 англійський фунт стерлінгів	405.84
10 бельгійських франків	70.79
1 німецька марка	145.21
1 голландський гульден	128.77
1 датська крона	37.53
100 італійських лір	19.01
1 канадський долар	171.99
1 норвезька крона	36.69
1 долар США	205.00
1 фінська марка	52.67
1 французький франк	42.66
1 шведська крона	39.74
1 швейцарський франк	162.12
10 японських ієн	16.39
1 ЕКЮ	293.50
10 іспанських песет	22.50
10 грецьких драхм	11.73
1 ірландський фунт	383.86
1 ісландська крона	3.90
1 кувейтський динар	705-27
10 ліванських фунтів	0.86
10 португальських ескудо	16.74
1 сингапурський долар	128.10
10 турецьких лір	0.29
1 естонська крона	18.15
1 долар США по розрахунках із Індією в 1992 році	205.00

Валютний коефіцієнт купона до карбованця при здійсненні неторговельних операцій складає 1,0.

Головне валютно-економічне управління.

ЯДЕРНА ЗБРОЯ УКРАЇНИ: БЛАГО ЧИ ЗЛО

Політико-правовий і економічний аналіз роззброєння

16 липня 1990 року Верховна Рада України прийняла Декларацію про державний суверенітет України, в якій проголошено намір стати у майбутньому без'ядерною державою. З тих пір у політиці України питання ядерного роззброєння посідає одне з провідних місць. Свідченням цього є наступні Заява Верховної Ради України про без'ядерний статус України від 24 жовтня 1991 року та постанова Верховної Ради України «Про додаткові заходи щодо забезпечення набуття Україною без'ядерного статусу» від 9 квітня 1992 року. В цих документах закладені правові основи та механізми ліквідації найруйнівнішої зброї, яку створено за історію людства. Саме Україна, що вже зазнала чорнобильського лиха, першою з республік колишнього Союзу РСР стала ініціатором знищення ядерних арсеналів на своїй території.

Проте, хоч як це дивно, саме ядерна політика України є предметом найбільших політичних спекуляцій різних закордонних і навіть доморощених діячів. Виникає запитання: чим є ядерна зброя для України — благом чи злом! Чи слід її комусь віддавати, чи знищувати самим!.. І нарешті, хто і чим захищатиме нас після ядерного роззброєння! На ці запитання читач знайде відповіді в запропонованій його увазі публікації.

I. ЧИЇ АРСЕНАЛИ?

Для початку спробуємо чітко визначити політико-правовий статус держав, на території яких розташовані ядерні арсенали колишнього СРСР, та право власності на цю зброю. Так, згідно з нормами міжнародного права всі держави, які утворилися на території СРСР, стають його правонаступниками в частині як матеріальних активів, так і міжнародних зобов'язань. Керуючись саме цими нормами, західні кредитори зобов'язали не лише Росію, а й інші незалежні держави (в тому числі й Україну) сплачувати всі борги колишнього Союзу РСР. Таким чином, виходячи з цих норм, Україна разом з Білоруссю й Казахстаном нарівні з Росією не лише де-факто, а й де-юре стали ядерними державами. З іншого боку, крім Росії, жодна з цих держав не має повного технологічного циклу виготовлення ядерних боєзарядів і згідно з положеннями іншого міжнародного документа, а саме Договору про нерозповсюдження ядерної зброї, такі держави належать до категорії неядерних.

Неприйнятною є й спроба деяких правників та експертів прирівняти ситуацію з ядерними арсеналами, що склалася на території колишнього СРСР, з наявністю ядерної зброї США в деяких країнах Західної Європи. Туди зброю завозили у готовому вигляді, в той час як Україна разом з іншими республіками брала безпосередню участь у створенні ядерних арсеналів СРСР, вкладаючи відповідно у цю справу свій значний інтелектуальний потенціал та величезні матеріальні ресурси. Врешті-решт, визнання Сполученими Штатами Америки України, Білорусі, Казахстану та Росії колективною стороною Договору про скорочення і обмеження стратегічних наступальних озброєнь (СНО) є також свідченням факту розподілу ядерного потенціалу колишнього СРСР між новими державами.

У наших внутрішніх правових актах, ухвалених Верховною Радою щодо ядерної зброї, зазначаються лише наміри України стати в майбутньому без'ядерною. Сьогодні казати про нашу державу, наче вона не володіє ядерною зброєю, не лише передчасно, а й небезпечно. Для прикладу, спробуймо виходити з того, що Україна має без'ядерний статус. Зразу ж виникають правові проблеми із стратегічними ядерними ракетами, розташованими на території України. Чия це зброя? Коли існував СРСР, тоді все було просто — це була його зброя. Якби Радянський Союз зберігся, а Україна після грудневого референдуму вийшла з його складу, то статус ядерних арсеналів на території України залишився б незмінним — це була б зброя іншої держави, тобто СРСР.

Після розпаду Союзу ситуація принципово змінилася. Тепер можливі два варіанти розподілу ядерних арсеналів. Перший, це коли власниками стають держави, на території яких розташована ядерна зброя, що, до речі, відповідає нормам Віденської конвенції про правонаступництво держав 1983 року. Другий — коли власником стає одна Росія — і це здебільшого збігається з положеннями Договору про нерозповсюдження зброї 1968 року. Розглядати ядерну зброю як власність СНД неправомірно, адже СНД не є державою. Виходячи з першого варіанту, Україна як власник ядерної зброї може брати на себе будь-які зобов'язання щодо неї і повністю контролювати та відповідати за процес її знищення. В цьому разі логічним та правильним є приєднання України як рівноправної сторони до Договору про скорочення та обмеження стратегічних наступальних озброєнь, укладеного між колишнім СРСР і США в липні 1991 року.

Якщо ж вважати власником ядерних арсеналів лише Росію, то в цьому разі Україна не може брати на себе відповідальність за ядерне роззброєння на своїй території, адже не можна знищувати те, що тобі не належить. У цій ситуації незрозумілими стають участь і роль України у Договорі про скорочення та обмеження СНО. Крім того, наявність ядерної зброї іншої держави (Росії) на нашій території протягом тривалого періоду (процес ядерного роззброєння України може тривати 7—10 років) вступає у суперечність з принципами позаблоковості, які проголосила Україна, перешкоджатиме нашій інтеграції з країнами Західної Європи. І останнє. Верховна Рада України не давала згоди на те, щоб усі права й відповідальність за володіння ядерною зброєю колишнього СРСР залишилися лише за Росією. Тобто другий можливий варіант розподілу ядерних арсеналів повністю суперечить нашому законодавству.

Таким чином, більшість політино-правових проблем, пов'язаних з ліквідацією ядерної зброї, можна успішно розв'язати лише у випадку, коли Україна буде власником ядерного потенціалу колишнього СРСР, розташованого на її території, та до його знищення матиме тимчасовий статус ядерної держави.

II. РУЙНУВАТИ — НЕ БУДУВАТИ

Знищення ядерної зброї, до речі, як і її створення, вимагає вирішення складних науково-технічних питань, що потребує значних матеріальних витрат. Тому потрібен техніко-економічний аналіз можливих варіантів утилізації ракетних комплексів, тим паче, що в умовах економічної кризи вкладати кошти у цю справу надзвичайно важко. В першу чергу необхідно розробити безпечні технології демонтажу та утилізації. На території України базуються два типи стратегічних ядерних ракет з рідким і твердим паливом. Рідкопаливні носії заправлені високотоксичними компонентами — пальним гептилом та окислювачем амілом. Що стосується амілу, то його можна переробляти на хімічних підприємствах України, хоча все це і буде вимагати значних витрат. Технології переробки та зберігання надзвичайно токсичного гептилу, який прирівнюється до токсичності бойових отруйних речовин, поки що немає. Немає й технологічного процесу утилізації твердопаливних ракетних носіїв. Проте, враховуючи високий науково-технічний потенціал України, а також наявність «Південмашу», підприємства, що виробляє ракетні носії, можна очікувати, що такі технологічні процеси найближчим часом будуть розроблені.

Непростою є проблема утилізації головної час[illegible] стратегічної ракети з я[illegible]ним зарядом, що обумовлено відсутністю в Україні відповідних підприємств та фахівців. Незважаючи на це, не можна повністю погодитися з висновками деяких відомств стосовно простої передачі боєголовок Росії. Не вдаючись до детального аналізу всіх можливих втрат від такої передачі, звернемо увагу ось на що. У головних частинах розміщені уран та плутоній — це матеріали, добуті в результаті величезних [illegible]лектуальних та матеріа[illegible]х витрат. Їх вартість оцінюється на міжнародному ринку відповідно до 100 мільйонів доларів за тонну урану та від 500 мільйонів до мільярда доларів за тонну плут[illegible]о. Крім цього, високозбагач[illegible]ий уран та плутоній є надзвичайно цінними енергон[illegible]ями. Енергетична цін[illegible] плутонію, наприклад, с[illegible]годні становить до 30 доларів за 1 грам. Тому найбільш доцільним є їх повторне використання для потреб енергетики. Так, високозбагачений уран можна змішувати з природним ураном до концентрації 3—5 відсотків і використовувати для тепловиділяючих елементів атомних електростанцій. За умов відсутності в Україні підприємств повного технологічного циклу по збагаченн[illegible]ну та виготовленню тепловиділяючих елементів для АЕС, використання високозбагаченого урану з ядерних боєголовок може допомогти вирішувати протягом певног[illegible]су проблему ядерного [illegible]ного для наших АЕС.

Юрій КОСТЕНКО,
народний депутат України.

(Далі буде).

ГРА БЕЗ ПРАВИЛ,

або Хто захистить генерала Перевалова!

На початку літа до «Голосу України» надійшов лист від членів Спілки офіцерів Старокостянтинова. В офіційному зверненні йшлося про те, що з дозволу командування ВПС генерал Перевалов організував політ транспортного літака до Комсомольська - на - Амурі для власних потреб: перевозив у великих обсягах продукти харчування. А під час митного огляду на аеродромі у Миргороді чинив опір офіцерам та працівникам служби безпеки. Інформація без детального з'ясування істини потрапила на сторінки київських та місцевих видань. Паралельно військова прокуратура Вінницького гарнізону порушила кримінальну справу за фактом перевезення у недозволених обсягах продуктів харчування та інших незаконних дій офіцерів.

Доки тривало слідство, велася журналістська перевірка достовірності фактів, викладених у листі до «Голссу України», ініціативна група Старокостянтинівської організації СОУ не дрімала і викопувала все нові й нові «факти» зловживань генерала Перевалова. До Старскостянтинова почали їздити перевіряючі з Києва, Вінниці, Одеси, як прочани у святу землю. Результати багатомісячної пошукової роботи були викладені підполковником Гуком у спеціальній реляції й подані у всі високі державні інстанції та керівникам громадських організацій. Основні положення пан Гук використав у кореспонденції під претензійним заголовком **«Шесть самолетов СУ-24 из нашего гарнизона не могли не улететь» («Народная армия», 12 серпня ц. р.)**. Стрижневою основою компромату був факт польоту Перевалова до Комсомольська-на-Амурі.

Однак якщо брати за великим, цебто державним, рахунком, то найголовніше звинувачення викладене у заголовку кореспонденції. Виступаючи у зверненні на ім'я Президента та інших високопоставлених осіб від імені районної організації СОУ, пан Гук намагався підвести читача до думки, що викрадення шести літаків було вчинене за участі комдива Перевалова. Та з цим аж ніяк не можна погодитися. Мені особисто довелося побувати з групою журналістів у дивізії після тієї горезвісної пригоди. Ми ставили питання руба перед контррозвідкою і керівниками обласного управління СБУ: чи причетний до перельоту генерал Перевалов? Ще не знаючи, як на цю подію відреагують Верховна Рада, Президент, при найменшому сумніві у непричетності комдива — в цьому я переконаний і сьогодні — на Перевалова однозначно показали б пальцем. Однак тоді ми почули категоричне:

— Якби у змову з Москвою був утягнутий Перевалов, він міг би перегнати в Росію всю дивізію і отримати в нагороду посаду командарма.

І прогноз підтвердився. Наша газета двічі розповідала своїм читачам, як Шапошников з шампанським зустрічав повітряних піратів, як щедро роздавав зірки і нові посади, закордонні призначення.

Насправді у той час Перевалов плідно займався питанням підвищення боєздатності з'єднання. І за умов розбурханої економічної кризи спромігся зробити чи не найкращий командний пункт. Слід уточнити, що аеродромний КП — це не піхотний горбок. Це — великий технічний комплекс для керівництва польотами і виконання бойових завдань, запобігання аварійним ситуаціям тощо. Разом з тим предметно займався і навчанням льотного складу.

Та цей бік медалі не входив, очевидно, у плани підполковника Гука, і він вдався до збирання пліток. Інакше не назвати, скажімо, твердження, що **«на аэродроме Миргород генерал Перевалов пытался не допустить к осмотру самолета полковника Алексеева и представителя СБУ»**.

Після розслідування прокуратурою і журналістської перевірки сьогодні можна однозначно сказати: у діях Перевалова нема складу злочину. Для підтвердження процитую один з численних документів, які довелося зібрати за цей час.

Генерал-майор авіації Л. П. Фурс: **«В Миргороде 21 апреля 1992 года после посадки самолета АН-12 генерал Перевалов по телефону от авиадиспетчера аэродрома попросил меня организовать досмотр самолета, что и было выполнено. По докладам офицеров группы досмотра препятствий к осмотру самолета со стороны Перевалова не было. Полковник Алексеев В. А. участия в работе группы не принимал»**. До сказаного хотілося б додати, що дійсно генерал летів літаком сусіднього з'єднання попутним рейсом до себе на батьківщину і на нього поширювалися норми загальнолюдських прав, яких він не порушував.

За висновком військового прокурора Хмельницького гарнізону полковника І. П. Малюзіна, в жодному з одинадцяти пунктів акта ревізії, на результати якої робила першочергову ставку Старокостянтинівська організація СОУ, нема складу злочину в діях генерала Перевалова. Зате з кожного пункту явно випирає, м'яко кажучи, упередженість... Ось кілька фактів.

Підполковник Гук пише: **«Не являясь охотником-промысловиком, генерал Перевалов приобрел с военных складов нарезное оружие, карабин СКС, за 63 рубля»**. А ось як насправді було. Квитанція № 4175 з в/ч 55242 гласить, що Перевалов заплатив за карабін за рахунком наряду № 21-2-551 —5106 карбованців. Зброя зареєстрована облуправлінням внутрішніх справ за номером 4175. Мисливський квиток №410801. І незрозуміло стає, де взяв пан Гук оту цифру «63». Певне, діяв за російською приказкою: головне — «бросить тень на плетень». А там — хай собі виправдовується.

До цього зразка належить не менш промовисте твердження: **«Командир в/ч 19074 генерал-майор Перевалов заключил договор с фирмой «Главболгарстрой» для перевозки грузов и людей в г. Мачулище на борту АН-26 без расчета на перевозку. Сумма 60000 рублей взята по личному указанию Перевалова»**. Отут, як хоче читач, хай так і думає. Можна навіть подумати, що ті тисячі потрапили у чиюсь кишеню. Насправді ж вони надійшли в армійську касу. А може, такі перевезення заборонені міністром оборони? Теж ні...

І замість того, щоб сьогодні займатися роботою, важкою, цілеспрямованою, для наведення порядку в армії, вдосконалювати керування і форми бойового навчання, генерал бігає по всій Україні і збирає довідки, підтвердження, що там він того-от не брав, там-от не вкрав, а до такої-от не залицявся. Та за всієї абсурдності звинувачень, нехтування святого юридичного принципу про презумпцію невинності генерал ще жартує:

— Слава Богу, що не пишуть і не кажуть ще про мої зв'язки з розвідкою марсіан. А то ж як би я від них міг узяти довідку, що я не агент інших світів?! Життя б не вистачило летіти туди своїм СУ-24.

Сміх сміхом, панове, але від членів Старокостянтинівського відділення СОУ можна чекати всього. У своїх діях вони почали — і це найжахливіше — використовувати методи слідчих 38-го року. **«Я, старший прапорщик Ковальчук Борис Яковлевич, искренне сообщаю, что во время допроса меня майор Московец угрожал, что если не буду давать показаний против Перевалова, так меня уволят из рядов Вооруженных Сил. С ним был еще подполковник, фамилии его я не знаю. 7.07.92.»** Про такі погрози, але вже полковником Нікітіним, письмово повідомив і майор Іванов...

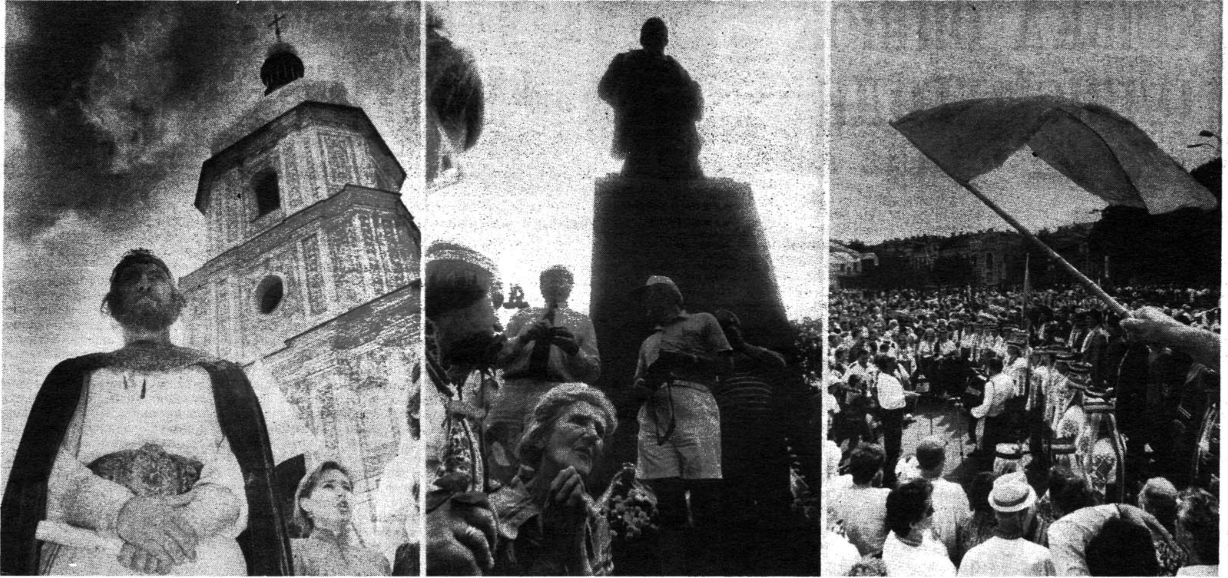
Маючи такі документи, сьогодні можна було б порушувати питання про притягнення до відповідальності отаких козарлюг із СОУ за протиправні дії. Але мені більше імпонує позиція, висловлена у зверненні генерал-майора Мартиросяна до членів спілки офіцерів Хмельниччини:

— Товариші, киньмо дурне діло — ганятися за відьмами, шукати ворогів там, де їх немає, розпалювати протистояння в офіцерських колективах. Ви повинні спрямувати свої зусилля на консолідацію, зміцнення боєготовності армії. Це сьогодні найголовніше.

Та старокостянтинівці не послухалися поради. Почали звинувачувати навіть хрещеного батька СОУ — заступника міністра оборони В. Мулязу — у необ'єктивній перевірці офіцерами соціально-психологічної служби Міноборони заяв на генерала Перевалова. Навіщо це? Як на мій погляд, критика з трибуни офіцерських зборів — це теж своєрідний тиск, аби і ця високоавторитетна армійська структура борони Боже не заступилася за генерала.

Та скажіть на милість: а на генералів сьогодні вже не поширюється загальноприйнята гарантія правового захисту? Невже боротьба за крісла, портфелі має вестися таким нечесним способом? Невже геть до останку нівелювалися принципи офіцерської честі? Вже давно настав час нам усім схаменутися, облишити взаємне обпльовування, ображання, взятися всім разом, засукавши рукави, до роботи. Та так працювати, щоб аж до сьомого поту. А вже потім можна і поговорити про те, хто чого вартий.

Михайло ВАСИЛАШКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Хмельницька область.

ПОРА БУДІВНИЧИХ

На Всесвітньому форумі українців раз по раз повторювалась думка: закінчилась пора романтиків. Настала пора будівничих. Україна в риштуванні. Україна розбудовується.

Це було свято. Воно буяло, розвеснювалось, сліпило переливами веселкових барв, веселим різноголоссям пісень. І водночас це була напружена робота. Нам ще доведеться осмислити те, що сталось. Проаналізувати матеріали Всесвітнього форуму. відділити зерно від полови. Адже висловлювались різні думки. В тому числі і крайні.

З трибуни Всесвітнього форуму відомий поет, народний депутат Дмитро Павличко слушно закликав усіх думати, чим треба, а чим не треба навантажувати нашу державну гарбу.

«Те, що було довгими роками нашою тугою і болем — маю на увазі вимушене розсіяння українців по світах, нині за незбагненним промислом історії може і мусить обернутись нашою силою. Життя і праця українців в середовищі інших народів. інших культур відкриває безліч каналів швидкого збагачення себе досвідом сучасної цивілізації, виходи до якої були наглухо заблоковані упродовж століть», — це слова із виступу Івана Драча.

«Єдність! Єдність! Єдність!» — як заклинання повторювалось у кожному виступі. І все ж порозуміння, злагода даються важко. І українцям зарубіжжя. І нам — громадянам незалежної України.

Ми робимо тільки перші кроки по цьому шляху. Але ми ним пройдемо. Бо хочемо мати сильну демократичну державу, бо хочемо для своїх дітей миру і щастя.

Відгомоніло, відбуяло свято. А в пам'яті хвилини, коли не молоді вже люди сходили з трапа літака й низько вклонялися рідній землі. За багато-багато років вони вперше ступали на київські пагорби, долонями черпали святої води Славутича.

Наталя ДЗЮБЕНКО.

Фото Олександра КЛИМЕНКА та Миколи КОЗЛОВСЬКОГО.

КІЛЬКА ОЦІНОК ОДНІЄЇ УГОДИ

Відгомін події

Зустріч Президентів України і Росії Леоніда Кравчука і Бориса Єльцина у Мухалатці, що поблизу Ялти, і підписана ними обопільна угода про майбутнє Чорноморського флоту стали вже набутком історії. Хоча подія ця стосувалася в першу чергу двох країн, добре відомо, що вже через кілька днів Голова Верховної Ради Білорусі Станіслав Шушкевич висловив незадоволення. На його думку, долю флоту вирішували без участі представників цієї республіки, з якої теж брали кошти на його будівництво. Однак які оцінки дістала ялтинська зустріч і підписані під час неї документи в інших республіках колишнього Союзу? Як би не хотілося нам якнайшвидше отримати таку інформацію, проте зробити це виявилося не так просто. У деяких столицях не поспішали з коментарями, посилаючись на власні проблеми. Зрозуміло, потрібен час, щоб визначитися в своєму ставленні до україно-російського договору. Але деякі відгуки нашій редакції все ж вдалося отримати.

З Вірменії секретар відділу країн СНД МЗС республіки Юрій ПЕТРОСЯН:

— Безперечно, успіх наради в Мухалатці відіграє велику роль у зв'язках Вірменії з цими двома державами. Справа в тому, що ми тривалий час були в якомусь двоїстому становищі. У принципі, наша республіка однаково позитивно настроєна як щодо Росії, так і щодо України. Її метою було й залишається зміцнення зв'язків з обома країнами. Результати ялтинської зустрічі, зокрема, ті, що стосуються перспектив підписання між Києвом і Москвою військово-політичного договору чи, скажімо, врегулювання митної й валютної політики, свідчать про тенденцію до зближення позицій України та Росії. І це, найімовірніше, може стати початком розвитку інфраструктури СНД, що, безумовно, має сприятливо вплинути і на вірмено-українські відносини. В будь-якому разі ми дуже сподіваємося на таке продовження.

З Литви державний міністр Гедемінас ШЕРКШНІС:

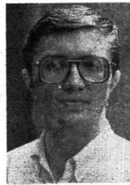
— На початку створення СНД відчувалася деяка поспішність у рішеннях і діях його «батьків». І вже тоді можна було передбачити, що виникнуть конфлікти між країнами — учасницями Співдружності неминучі. Скажімо, не було вирішено, хоча б загалом, питання колишньої союзної власності. І перший наслідок цього — проблема Чорноморського флоту. Не беруся широко коментувати результати ялтинської зустрічі — Литва не є членом СНД, — головне, чого досягнуто, це домовленість на найвищому рівні. Отже, вона задовольняє обидві сторони. Разом з тим можна сподіватися, що і в майбутньому нагальні проблеми співдружності будуть вирішуватися шляхом переговорів.

З Молдови заступник глави парламенту республіки Йон ХАДИРКЕ:

— Коли керівники не сваряться, а зустрічаються, народи можуть спокійно дивитися в майбутнє. Молдова знайома з реакцією парламенту Білорусі, де було висловлено невдоволення з приводу того, що Президенти України та Росії обговорювали проблему флоту без попередніх консультацій з главами інших держав СНД. Але ми також розуміємо, що на даному етапі двостороння зустріч була необхідною. Водночас сподіваємося, що всі наступні рішення такого роду погоджуватимуться з усіма зацікавленими сторонами. Головний же підсумок ялтинської домовленості — зняття ще одного моменту напруженості у відносинах між провідними державами Співдружності.

З Таджикистану міністр закордонних справ республіки Худайберди ХОЛІКНАЗАРОВ:

— Я можу висловити тільки власний погляд на зустріч лідерів Росії та України. Прийняте ними рішення про долю Чорноморського флоту безпосередньо не зачіпає інтересів Таджикистану і, як мені здається, інтересів більшості інших країн СНД. Мабуть, ніхто, крім Росії та України, не претендує на кораблі. Наприклад, навіщо крейсери та міноносці у горах і долинах Таджикистану? Але є один спірний момент: сторони вирішували долю і тих з'єднань флоту, що були спільними для всіх країн СНД.

Подія тижня: коментар спецкора відділу зарубіжної інформації

ЯК НА РІЗНИХ ПЛАНЕТАХ

Основну увагу політиків, а також аналітиків було зосереджено на черговій спробі віднайти шляхи залагодження югославської кризи — міжнародній конференції у Лондоні. Вже те, що її організаторам вдалося зібрати разом усі зацікавлені сторони, оцінювалося як успіх. Проте, виявилося, що довкола конфлікту у Югославії протиріч більше, ніж можна розв'язати на короткочасному зібранні.

Окрім песимістичних прогнозів, масла в вогонь підлили випади один проти одного деяких представників республік колишньої СФРЮ. А виконуючий обов'язки глави відділу Югославії держдепартаменту США Кенні й взагалі заявив, що конференція у Лондоні є «шарадою, результат якої вже давно відомий».

Відкриваючи форум, британський прем'єр Мейджор одразу наголосив, що переговори не розв'яжуть усіх проблем, однак започаткують процес закінчення громадянської війни. На його думку, миру досягти можна грунтуючись на двох засадах: незмінності кордонів силовими методами, забезпеченні прав людини і нацменшин в кожній з колишніх республік СФРЮ.

Успіхом дводенної роботи конференції є прийняття п'яти заключних документів. Особливо важливим серед них є так званий «кодекс цивілізованої поведінки», до якого крім згаданих принципів входять також положення про відмову від «етнічних чисток» та закриття усіх таборів для інтернованих. Однак результати конференції ще раз засвідчили, що на розв'язання югославської проблеми впливають не тільки глибокі внутрішні протиріччя в колишній Югославії, а й інтереси на Балканах багатьох інших держав. У цьому разі, щоб відійти від декларацій, яких протягом останнього часу не бракувало, і виробити реальні механізми їх втілення, учасникам конференції треба було йти на багатосторонні компроміси. Вона завершилася, та є сумнів, що мир і спокій на континенті переважили корпоративні інтереси гравців від великої політики. Якщо результат буде невтішний, то доведеться розпрощатися з давньою мрією європейців про «спільний дім».

Постає також запитання, чи зможуть сторони, які протистоять в Боснії та Герцеговині, знайти модель подальшого співіснування у цій країні. Однією з найприйнятніших ідей, що їх обговорювали у Лондоні, є створення федеративної держави автономних утворень сербів, хорватів і мусульман у Боснії і Герцеговині, яка перший час була б під егідою ООН. За словами учасників форуму, вже ведеться відповідний пошук. Основна перепона — це відсутність бажання у супротивних сторін іти на компроміси.

В той час, коли тривав форум у Лондоні, напруження в регіоні не спадало. В Сараєво знову є людські жертви, знищено багато історичних пам'яток. Як сказав коментатор французької телекомпанії «Антен-2», коментуючи події у Боснії і Герцеговині та на конференції, Лондон і Сараєво — на різних планетах».

Тарас ПЕТРІВ.

У Боснії та Герцеговині воюють не тільки з автоматами.
Фото з журналу «Шпігель».

Експрес-новини

СЕРБИ ЙДУТЬ НА ШТУРМ

Сербська артилерія піддала Сараєво найінтенсивнішому за останній місяць обстрілу. У місті тривають запеклі бої: сербські формування штурмують центр боснійської столиці, який обороняють мусульмани.

В результаті останніх боїв у Сараєво загинуло 15 й поранено 126 чоловік.

З ІРАКОМ РОЗМОВА КОРОТКА

Кожен іракський літак буде збито, якщо він порушить повітряну зону південної частини цієї держави. Про це заявив командир американського авіаносця «Індепендент», який перебуває у Перській затоці.

Повітряну зону було введено США, Великобританією та Францією для захисту шиїтського населення південних районів Іраку.

НАРЕШТІ ПОЧАЛАСЯ ЕВАКУАЦІЯ

120 співробітників російського посольства в Кабулі евакуйовано вчора двома військово-транспортними літаками ВПС Росії. Ще 50 дипломатів на чолі з послом залишаються в афганській столиці.

Є ПРОПОЗИЦІЯ — НЕМАЄ РЕЗУЛЬТАТІВ

Переговори між представниками Ізраїлю й палестинців не дали позитивних результатів. вважають члени ізраїльської делегації. У той же час їхній керівник Рубінштейн висловив готовність до того, щоб адміністративна рада, яку буде обрано в рамках введення автономії на окупованих арабських територіях, матиме право розв'язувати деякі питання, зокрема податкової політики.

НАРКОБІЗНЕС. ТЕНДЕНЦІЯ ДО ЗРОСТАННЯ

Вісім з половиною тонн наркотиків конфісковано панамською поліцією з початку цього року. Як повідомили представники служби боротьби з наркотиками вже арештовано 516 торговців «білою смертю». Незважаючи на посилення дій поліції, кількість наркобізнесменів постійно зростає.

Власкори повідомляють

Вільнюс

А В РОСІЇ ДЕШЕВШЕ...

ЧЕРГОВУ ВЕЛИКУ ПАРТІЮ ЗБРОЇ ПРИДБАЛА ЗА КОРДОНОМ ЛИТВА. З НЕОФІЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ СТАЛО ВІДОМО, ЩО ПРОДАЛА ЇЇ РОСІЯ.

Ця тема також обговорювалася на з'їзді Добровільної служби охорони краю. За словами делегатів зібрання, Литва закупила близько 19 тисяч автоматів АК-74 по 225 американських доларів (це дешевше, ніж автомати «УЗІ» ізраїльського виробництва, які республіка придбала раніше).

Постає запитання, чи не забагато буде зброї в країні, у регулярній армії якої служать сім тисяч чоловік.

Микола СТАНОВИЧ.

Єреван

«Я ДІСТАЮ ІЗ ШИРОКИХ ХОЛОШ...»

Мабуть, наступної осені жителі Вірменії вже отримають нові паспорти. Тривалий час працювала відповідна комісія, очолювана міністром внутрішніх справ республіки В. Сірадегяном, яка врешті-решт затвердила зразок посвідчення особи громадянина Вірменії. «Паспортний» тираж друкуватимуть у Німеччині.

Ара МЕЛІКСЕТЯН.

«Спазми» від міліції

Передовий досвід

Незвичайний комерційний магазин «Сауле» відкрився в Алма-Аті. Ціни тут доступні багатьом. Наприклад, майки китайського виробництва, у народі — «спазми», оцінено у 120 карбованців, сигарети імпортні — від 18 до 24 карбованців, лосини з Тайваню — 540 карбованців тощо.

Як пояснив заступник начальника лінійного відділу внутрішніх справ аеропорту столиці Олексій Петров, постачальником товарів є їхнє відомство. 12 грудня 1991 року було видано Указ Президента «Про додаткові заходи щодо соціального захисту громадян Республіки Казахстан», яким регламентувався порядок вивезення товарів народного вжитку за межі республіки. З цією метою було створено міліцейські контрольно-пропускні пункти.

Згідно з Указом, всі товари, що вивозяться без ліцензій і певних квот, конфіскуються. А порушників штрафують у десятикратному розмірі ринкової вартості товару, що незаконно провозиться.

Але насправді все виявилося складніше. Працівники лінійного відділу, вилучивши у пасажирів товари, не знали, що з ними робити. Тоді з ініціативи глави адміністрації району, де розташований аеропорт, було організовано комерційний магазин, ціни в якому... занижені, бо основне завдання — не заробляння грошей, а реалізація товарів.

До речі, тільки за перші шість місяців нинішнього року вдалося запобігти вивезенню товарів з Алма-Ати на суму майже 26 мільйонів карбованців.

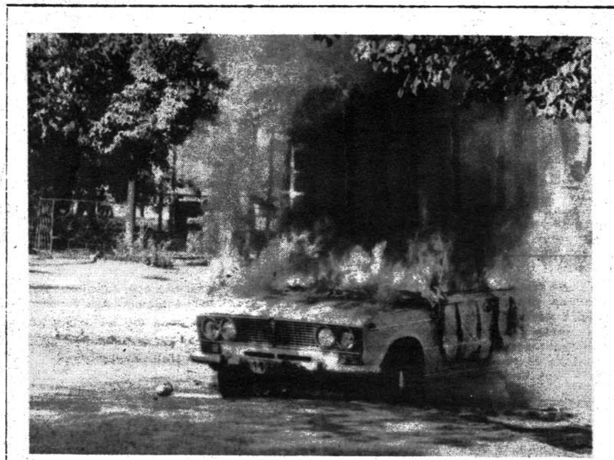
Тетяна КОСТІНА.

Алма-Ата.

Увімкнувши у варшавському готелі телевізор, я спочатку подумав, що «крутять» детектив: на екрані — автомашина, з якої вивалився скривавлений труп, ще один чоловік мертво осів на сидінні, а навколо метушаться заклопотані поліцейські. Проте за секунду замість цієї «картинки» з'явилася чарівна пані диктор останніх новин, яка повідомила, що у вбитих знайдено «радянські» паспорти, а звів з небіжчиками рахунки їхній третій спільник, який встиг вискочити з автомобіля і зникнути у прилеглому лісі. Так відбулось моє знайомство (заочне) з «нашою» злочинністю в Польщі.

Справи кримінальні

ВАРШАВСЬКІ МЕЛОДІЇ У ВИКОНАННІ АКМ

Її власник не був зговірливий... Фото Володимира ТАРАСОВА.

НЕРОЗЛУЧНА ПАРА: «МЕРСЕДЕС» І «КАЛАШНИКОВ»

Підкреслю відразу ж: «вичленити» безпосередньо «українську» частку кримінальних структур з СНД, які діють повсюди — від Щецина до Варшави, мені не вдалося. Втім, хіба лише мені? Як пояснили керівники польської поліції (що люб'язно знайшли час для журналіста з «Голосу України»), таких даних немає і в самих стражів порядку: часто під час обшуку злочинця вони виявляють у нього кілька паспортів, причому в усіх вказано різне громадянство — як то кажуть, на вибір. Саме тому в Польщі мафію з СНД повсюдно називають «радянською» або «російською», що, звичайно, не відповідає дійсності.

Проте з польської преси, бесід з високопоставленими поліцейськими, очевидцями, немов з окремих скелець калейдоскопу, певна картина все ж таки вимальовується...

МВС Польщі твердить, що шляхами цієї країни курсує не менш як 30—40 тисяч автомобілів, вкрадених міжнародними бандами на Заході. Зокрема, минулого року стало відомо, що керівники трьох найбільших мафіозних центрів тодішнього СРСР — Москви, Одеси і Владивостока — уклали угоду із злочинним світом Польщі та Угорщини щодо переправки й перепродажу вкрадених машин. Такі авто забезпечуються бездоганно підробленими документами і згодом переганяються на Схід. А там — і кінці у воду.

Знайти вкрадений автомобіль, враховуючи низьку технічну оснащеність стражів порядку, нелегко (недарма польські газети сумно жартують, що кожна вдала операція тамтешньої поліції — це диво).

Більше того, мафія не здається, навіть якщо її зловлять. Часті випадки, коли у відповідь на вимогу працівника тамтешнього ДАІ пред'явити документи йому в груди впирається пістолет, а то й «Калашников».

Від проблеми зброї, яка нелегально завозиться до Польщі, в тамтешньої поліції тріщить голова. Зокрема, у травні цього року, під час обшуку однієї з підозрюваних квартир (склад зброї) її наймачі вчинили справжню битву з поліцейськими. Серед затриманих — двоє львів'ян. Прес-секретар МВС Польщі висловив думку про те, що вся ця компанія — не звичайні торговці зброєю, а, скоріш за все, посланці мафії, яка діє на просторах «однієї шостої» світу.

Єдине, що трохи полегшує життя польським стражам порядку, це те, що, головним чином, «наші» стріляють у «наших». Так звані «розбірки» між бандами автовикрадачів (черговий сплеск яких почався у квітні і триває досі) не зачіпають польських інтересів, і поліція, загалом, лише фіксує результати перестрілок. А вони — промовисті: з початку цього року до кінця травня загинуло 27 чоловік. Плюс ті, кого мені показали по польському телебаченню вже після травня, плюс зайві свідки, яких на повному ходу викидають з машин, плюс скалічені поліцейські та випадкові перехожі...

Втім, мафія, займаючись викраденням автомобілів престижних марок («мерседеси», «БМВ», «Ауді») і їх оптовим збутом, і сама заплющує очі на міні-бізнес дрібних злочинців, серед яких теж є громадяни нашої держави. Приміром, вирішила людина продати в Польщі свою «Ладу» або «Таврію». І ось автомобіль — законним шляхом — вже, приміром, у Варшаві. Проте варто водієві відлучитися бодай на хвилину (це не перебільшення, а факт), як вітчизняні умільці, знаючи всі типи наших протиугонних пристроїв, залишають йому на згадку лише спомин про автомобіль. Ще через 15—20 хвилин машина вже опиняється у приватному гаражі знайомого поляка, який негайно розбирає її на запасні частини. Справами ж типу «СНД вкрала у СНД» поліція взагалі не займається...

І, звичайно, наркотики... Щоправда, тут Україна виконує, головним чином, роль перевалочної «бази» отрути, яка йде до сусідів з південних регіонів СНД, але загалом ще два роки тому «Союз непорушний» уже посідав призове місце: радянсько-польська мафія була третьою силою в Європі за своїм впливом і фінансовим оборотом по виробництву наркотиків і торгівлі ними.

З ЛИПОВИМ ЗАПРОШЕННЯМ І ПІДРОБЛЕНИМ ПАСПОРТОМ

І журналістам інколи щастить: попутником у поїзді, що мчав з Варшави, виявився молодий здоровань-киянин, весь вантаж якого, здається, складався з електробритви. Уважно вивчивши моє службове посвідчення і вислухавши слізне прохання розповісти щось «на тему», хлопець (на такого глянеш і відразу ж зрозумієш термін «крутий») заходився розповідати:

— Скажу вам по знайомству (хоча знайомитися особисто й не збираюся): сьогодні до Польщі не їде торгувати хіба що лінивий. Мій бізнес — на кілька порядків вищий за середньостатистичний, отже, дрібязок — що везти і по яких цінах — стосується інших, проте систему знаю. А її поставлено добре. Запрошення до Польщі можна запросто придбати і на варшавському товчку і просто на жвавому перехресті польських міст. Це — елементарно. Але далеко не всі покупці (а багато з них скуповує запрошення для того, щоб згодом вигідно перепродати у тому ж Києві) знають, що часто густо купують фальшивки або запрошення старого зразка, які нині в Польщі не діють. До речі, такі ж фальшивки вже почали виготовляти і в самій Україні. Отже, коли бачу автобус, набитий нашими бізнестуристами, або сідаю в поїзд, що прямує до Варшави, стає і смішно, і сумно: знаю, що дехто до місця призначення не доїде. Чому смішно? Бо пригадується прислів'я: «Дурнів не вчать, а б'ють». Сумно ж тому, що іноді людина споряджається за кордон буквально за свої останні гроші...

Серйозніше справа стоїть тоді, коли підроблено самий паспорт — вклеєне чуже фото, більш-менш майстерно «намальовано» печатку, вставлено нові аркуші з потрібними позначками або без них. З такими, вибачте, документами, кордон не перескочиш (щастить одиницям): прикордонники усіх країн не люблять фальшивих документів... Втім, признаюся, що на власні очі вже бачив фальшиві бланки самих паспортів: адже копіювальна техніка не стоїть на місці.

Якщо вже підробляють паспорти, то що казати про валюту! І тут, знову-таки, можна говорити про систему одурення простаків, яка діє і в Україні, і в Польщі. Долар з-під кольорового ксероксу вискакує як новенький. Потім за нього візьмуться інші «спеціалісти»: помнуть, потримають у воді, деякі купюри навіть надірвуть і дбайливо склеять. У покупця валюти створюється повна ілюзія, що перед ним — справжні «зелененькі». Тепер уявіть собі картину: їде туристичний автобус до Польщі — з Києва, Полтави або навіть з районного центру. У гарячці від'їзних турбот, за повної відсутності досвіду легковірні масово ловляться на цей гачок і скуповують жаданих «вашингтонів». Або така ж ситуація, приміром, у Варшаві: наторгували стільки-то там злотих, проте обміняти їх на долари не встигли. І тут, знову-таки, «купець»-фальшивомонетчик: можу виручити! От і хапають...

Мій співрозмовник недбало витягнув з кишені крупну доларову купюру, і в доступній формі нашвидкуруч продемонстрував, як відрізнити справжній від фальшивого «зеленого». Але не всі ж такі досвідчені, як він...

ТУРИЗМ ЯК ВИЩА СТАДІЯ РОЗВИТКУ СОЦІАЛІЗМУ

Вам стало самотньо в польському місті, захотілося поспілкуватися із співвітчизниками? Підійдіть до першого-ліпшого перехожого і спитайте: де тут ринок? І язик обов'язково доведе вас, звичайно, не до Києва, а до киян (харків'ян, львів'ян та ін.), що отаборились на місцевому стадіоні або просто пустирі, який власті виділили під ринкову торгівлю, інакше кажучи — товчок.

Про те, як наш турист (у багатьох випадках це стало його основною професією) «входить у польський ринок», про те, що, з одного боку, тут можна побачити товари вітчизняного виробництва, давно забуті на Батьківщині (до речі, й суворо заборонені до вивозу з неї), а з іншого — буквально впадає у вічі сиріггський вираз облич продавців, їх приниженість — написано багато. Отже, на каструлі, зім'яті пачки сигарет, ліки сумнівної дати виробництва, предмети туалету і дискові пили звертати увагу не будемо.

Мова про інше. Приміром, про те, що торговець платить рекетирові, до речі, нашому співвітчизникові, по 100 тисяч злотих за день. Чи був його бізнес вигідний, чи не заробив нічого, самозваного «охоронця» не хвилює. Не платиш — заберуть товар, пропорють шини автомобіля...

До речі, про автомобілі. Практично повсюдно «наш» рекет інтернаціонально змикається з польським хабарництвом. Туристичний (бізнесовий) автобус одержить від місцевого службовця «добро» на стоянку тільки з дозволу «радянських» рекетирів (які, у свою чергу, «відстьобують» йому по 50 тисяч злотих за машину, щойно награбованих у її пасажирів). Наступна зустріч з рекетирами («нашими») коли автобус від'їжджає додому — ще мільйон злотих (або 500 карбованців «з носа»). І так далі...

Як відомо з шкільного курсу фізики, сила дії дорівнює силі протидії. У даному випадку вага цих факторів ще не зрівнялася, але перші результати вже наявні. Зокрема, часто «колектив» автобуса або кількох поїзних купе створює групи самозахисту. Більше того, помітні зрушення й на «інтернаціональному» терені: приміром, на варшавському товчку бізнесмени-лоточники з СНД, Болгарії й Румунії організаційно об'єдналися проти рекетирів.

Такий перебіг подій відбувається на тлі певних «руйнівних» процесів у самій мафії. Про зрешечені кулями трупи «наших» мафіозі на польських шляхах йшлося вище. Якщо ж зазирнути туди, де не буває телевізійних камер, то дізнаєся, що, приміром, одна мафія, яка «стриже» туристів, оголосила війну мафії іншій, яка грабувала їх ще в поїздах, тим самим позбавляючи своїх колег «законного» бізнесу на рекеті...

Про мафію, що активно діє як в Україні, так і в Польщі, можна було б говорити ще багато. Від організації мережі по «поставці» симпатичних дівчат закордонній клієнтурі й до нелегального вивозу «туди» багатотонних партій стратегічної сировини. Ми ж свідомо обмежилися суто «побутовими» справами криміногенних груп, у сфері дії яких може опинитися будь-хто легковірний або новачок, який збирається робити свій бізнес серед мафіозі, які далеко не все поділили.

Як сказав письменник (щоправда, з іншого приводу): «Люди, будьте пильними!»

Володимир САВЦОВ, спеціальний кореспондент «Голосу України».

Варшава — Київ.

ЧЕТВЕРТИЙ УНІВЕРСАЛ

Нині, коли український народ урочисто відзначає першу річницю Незалежності — свята, що його має кожна суверенна держава, не зайво буде оглянути пройдений шлях і пригадати яскраву сторінку нашої історії, написану 73 роки тому Центральною Радою, коли вона Четвертим універсалом проголосила незалежність України. Яким було те історичне засідання! Архіви Центральної Ради поки що не знайдено, найбільш імовірно, що їх знищено. Деяке світло на засідання Центральної Ради проливають давні київські газети.

ЗІСТАВЛЯЮЧИ різні джерела, відтворюємо події глибокої ночі 12/25 січня 1918 року в Києві, в теперішньому Будинку вчителя, що по Володимирській вул., 57.

Історичне засідання Центральної Ради відбувалося в критичних для України умовах. Зашморг з більшовицьких військ затягувався навколо Києва. Вже в їхніх руках були Харків, Полтава, Одеса, Чернігів, Катеринослав... Головорізи Муравйова стояли на підступах до Києва.

Деяку надію на врятування становища Центральній Раді давали переговори в Бресті. Але Німеччина та Австро-Угорщина не могли укласти мир з Україною, яка юридично залишалася частиною Росії. Щоб його укласти з центральними державами, Україні необхідно було офіційно вийти зі складу Російської республіки і стати самостійною державою, тобто, суб'єктом міжнародного права. За логікою обставин після проголошення самостійності Україною «хатня» війна, як називали більшовики війну проти України, негайно перетворювалася на війну двох суверенних держав. У такому випадку Україна вже набувала юридичного права звернутися по допомогу до будь-якої країни світу, що вона й зробила пізніше. Завдання більшовиків, навпаки, полягало в тому, щоб якнайшвидше знищити Центральну Раду і передати владу маріонетковому урядові харківських «Народних Секретарів». Це давало змогу Петроградській Раді Народних Комісарів виключити Україну з Брестських переговорів і вести їх одноосібно від Російської республіки як правонаступниці царської Росії. Одне слово, прийняття Четвертого універсалу і проголошення самостійності було для України питанням життя або смерті.

Історичне засідання Центральної Ради, на якому була проголошена самостійність України, тривало з невеликими перервами протягом трьох днів, розпочавшись 9(22) січня о 9 годині вечора. Спочатку на закритому засіданні українських партійних фракцій Центральної Ради ухвалили рішення про негайне проголошення самостійності України. Проти нього виступили соціалісти-федералісти з групи С. Єфремова та окремі соціал-демократи, які заявили, що проголошення самостійної України — це прерогатива лише Установчих зборів. Тоді слово взяв проф. М. Грушевський, який рідко виступав на звичайних засіданнях. Присутній на ньому М. Ковалевський пізніше згадував: «Хоча Грушевський і прагнув володіти собою, помітно було, як тремтить у нього обличчя. Він запально відкинув саму думку про перенесення акту до скликання Установчих зборів. За його словами, останні вибори до місцевих органів влади продемонстрували, що Центральна Рада є виразницею волі всіх верств українського народу, що «зволікання смерті подібне», бо для утворення у революційних бурях ширшої перспективи визвольної боротьби, нагальною є рішуча акція».

Авторитет М. Грушевського своє зробив, і Центральна Рада у складі лише українських фракцій приступила до вироблення тексту майбутнього Четвертого універсалу, яким би Україна була проголошена самостійною державою. Запропонували три проекти тексту. Один з них підготував безпосередньо сам проф. М. Грушевський, другий — В. Винниченко і третій варіант — есери М. Шаповал і М. Солтан. З трьох варіантів найкоротший був текст М. Грушевського, саме його й поклали в основу Четвертого універсалу.

10(23) січня текст Універсалу обговорили на засіданні Комітету Центральної Ради (Малої Ради) в присутності майже всіх представників неукраїнської демократії, які взагалі мало симпатизували проголошенню самостійності України. Перед обговоренням тексту Універсалу Центральна Рада ухвалила важливий законопроект про національно-персональну автономію, на якому наполягали представники національних меншин. Потім почали обговорювати текст Універсалу. Ця робота тривала й наступного дня. Лише опівночі 11(24) січня текст Універсалу був готовий. Грушевський оголосив перерву на 15 хвилин, після якої засідання Центральної Ради продовжувати уже, як відкрите. На нього запрошують представників преси, громадян Києва.

У будинку Педагогічного музею з самого ранку 24 січня було повно народу. Всі з напруженням чекали моменту проголошення Універсалу. Прилюдне засідання Центральної Ради почалося о 20 хвилині на першу ночі з 24 на 25 січня. Проф. М. Грушевського і В. Винниченка, коли вони з'явилися в залі, присутні зустріли гучною овацією.

Відкривши історичне засідання Центральної Ради, проф. М. Грушевський виголосив коротку промову:

— **Високі збори! Українські установчі збори, призначені Третім універсалом нашим на день 9-го січня, не могли зібратися внаслідок заколоту та більшовицької навали. Тим часом, обставини склалися так, що нам не можна більше зволікати. Народ наш прагне миру, і Українська Центральна Рада доклала всіх зусиль, щоб дати мир негайно. Але петроградський уряд Ради Народних Комісарів оголошує нову «священну» війну, а з другого боку цей уряд посилає військо своє — червоногвардійців та більшовиків на Україну — і веде з нами братовбивчу війну. Щоб дати нашому урядові змогу довести справу миру до завершення і захистити від усіляких замахів нашу країну, Українська Центральна Рада постановила не відкладати до Установчих зборів ті справи, і в цій цілі Українська Центральна Рада вже з 9 січня відбувала перманентне, безперервне засідання аж до цього часу і постановила важну річ — видати оцей Універсал. Запрошую високі збори вислухати Четвертий універсал.**

Проф. М. Грушевський бере до рук текст. Всі присутні в залі і на хорах встають. За мить настає урочиста напружена тиша. Трохи схвильованим голосом, ясно вимовляючи кожне слово, проф. Грушевський голосно читає:

— **Народе України! Твоєю силою, волею, словом стала на землі українській Українська Народна Республіка. Справдилась колишня мрія батьків твоїх, борців за вольності і права трудящих.**

Але в тяжку годину відродилася воля України. Чотири роки лютої війни знесилили наш край і людність. Фабрики не виробляють товарів, заводи спиняються, залізниці розхитані, гроші в ціні падають, хліба зменшується — наступає голод. По краю розплодилися юрби грабіжників і злодіїв...

А тим часом петроградське правительство Народних Комісарів, щоб повернути під свою власть вільну Українську Республіку, оповістило війну Україні і насилає на наші землі свої війська — красногвардійців, більшовиків, які грабують хліб наших селян і без всякої платні вивозять його в Росію, не жаліючи навіть зерна, наготовленого на засів, вбивають невинних людей і сіють скрізь безладдя, злодійство, безчинство.

Ми, Українська Центральна Рада, зробили все, щоб не допустити цієї братовбивчої війни двох сусідніх народів, але петербурзьке правительство не пішло нам назустріч і веде далі криваву боротьбу з нашим народом і Республікою. Крім того, те ж саме петроградське правительство Народних Комісарів починає затягувати мир і кличе на нову війну, називаючи її до того ще «священною». Знов поллється кров, знов нещасний трудовий народ повинен класти своє життя...

Але для того, щоб ні російське правительство, ні яке інше не ставали Україні на перешкоді установлювати той бажаний мир, для того, щоб вести свій край до ладу, до творчої роботи, до скріплення революції та волі нашої, ми, Українська Центральна Рада, оповіщаємо всіх громадян України:

Однині Українська Народна Республіка стає самостійною, ні від кого незалежною, вільною, суверенною Державою Українського Народу...

Коли проф. М. Грушевський прочитав останні слова, буря овацій потрясла стіни залу засідань. Вигуки «Слава!», «Слава самостійній Україні!» злилися, як писала тоді газета «Нова Рада», в загальний переможний гук раба, що вирвався з кривавої неволі. Овації і вигуки не вщухали кілька хвилин.

Так само з великим захопленням були зустрінуті слова Універсалу про те, що Україна має бути очищена від насланих з Петрограду більшовицьких грабіжників та насильників, що влада на Україні повинна належати Українській Центральній Раді та її виконавчому органу Генеральному Секретаріату, який відтепер переменовується в Раду Народних Міністрів. Особливо гучні овації викликали слова Універсалу про земельну реформу та про національно-персональну автономію для основних національних меншин України.

Четвертий універсал датувався 9 (22) січня 1918 року, тобто, тим днем, коли мали розпочати роботу Українські установчі збори, яким Центральна Рада повинна була передати найвищу законодавчу владу в Україні.

Між іншим, якщо на хорах лунали одностайні оплески, то невелика група присутніх в залі, головним чином з російських соціал-демократів (меншовиків), російських есерів та представників єврейської партії «Бунд» ентузіазму українців не поділяли і в оваціях участі не брали.

Провід Центральної Ради вважав за необхідне поставити Четвертий універсал на поіменне голосування. За десять місяців роботи Центральної Ради поіменне голосування проводили вдруге. Першого разу — коли схвалювали Третій універсал, який проголошував створення Української Народної Республіки в складі Російської Федерації. Процедура голосування надавала Універсалові статус закону.

Процедура поіменного голосування відбувалася так: Секретар Центральної Ради Михайло Єремієв вигукував імена членів Центральної Ради, які у відповідь повинні сказати одне з трьох слів: «за», «проти», «утримуюсь». Першим Єремієв назвав прізвище Грушевського. Впевненим і рішучим тоном він висловився «за». Так само «за» голосує вся Президія Центральної Ради — два заступники голови Ради й секретарі, інші члени українських партій Центральної Ради, фракція соціалістів-революціонерів, фракція соціал-демократів та соціалістів-федералістів.

Голосування доходить до представників національних меншин — неукраїнської демократії.

— Проти, — вперше сухим пострілом пролунало від представника російських соціал-демократів — і услід ріденькі аплодисменти.

Хори зірвалися бурею невдоволення. Почулися обурені вигуки: «Геть зрадника!», «Ганьба!». В залі тупотіли, свистіли. Головуючий калатав дзвоником, але намагання вгамувати зал були марні.

Коли шум трохи спав, голосування продовжили. Грушевський звернувся до залу з проханням в такій історичній хвилі дотримуватися порядку і вести себе гідно. Це подіяло. Наступні «проти» чи «утримуюсь» представників неукраїнської демократії сприймалися уже стримано.

Підрахунок голосів показав: у голосуванні участь взяли 49 членів Центральної Ради. З них «за» Універсал подали голос 39 — всі українські демократи і представник польської партії соціалістичної. «Проти» голосували четверо: російські соціал-демократи та представник «Бунду». «Утрималися» від голосування шестеро: російські есери, представники двох єврейських партій — «Поалей Ціон» та об'єднаної єврейської соціалістичної партії, єврейського демократичного об'єднання та польського Централу.

Одержавши результати голосування проф. М. Грушевський урочисто проголосив:

— **Таким чином, Четвертий універсал ухвалено. Україна проголошена самостійною і незалежною республікою.**

У відповідь зал вибухнув шквалом овацій і вигуками «Слава!», «Слава вільній Україні!». Всі встали, вітаючи народження нової незалежної Української Держави. За хвилину з хорів полинули слова гімну «Ще не вмерла Україна», які з ентузіазмом підхопив увесь зал. Народ, скинувши віковічні ланцюги рабства, співав широко, вільно, із сльозами радості на очах.

Але в лиху годину відродилася тоді Українська держава. Уже через кілька днів більшовицькі банди Муравйова почали ураганний обстріл Києва з важкої артилерії. Вогонь вели по найвищих і найкращих будівлях. Майже тиждень Київ у нерівному бою захищав молоду Українську державу. То був страшний і чорний тиждень. Божевільна сила більшовицької анархії, — писала в ті дні «Нова Рада», — захопила серце України і погрожувала потопити його в брудних і каламутних водах. Сім день билося це серце в страшній пароксизмі. Сім днів велике місто лишалося без хліба, без води, без світла, без газет. То більшовицькі банди «визволяли» Київ, а з ними і всю Україну від «буржуазної» Центральної Ради.

Не встояла тоді Україна проти більшовиків. Потяглися довгі роки нового колоніального рабства. І тільки 24 серпня 1991 року, коли в Москві безславно впала більшовицька влада, Україна знову проголосила свою незалежність.

Леонід РЕШОДЬКО,
професор Київського університету.

НЕЗАБ...
1 ВЕР...

До свята в... дено готувати... Напередодні... ресня Кабінет... України вчите... приклад, з 1 л... вищив заробі... до 4995 купон... до рівня сере... зарплати п... промисловості.

Здійсниться, ... мрія близько ... дітлахів Укра... них 1 вересня ... розпочнять две... 200 нових шкі... учнів по... одержать... читанки з гар... вами «Матерн... стівка», «Біл... «Писанка» тощ... видавництво ... підготувало ц... 183 назви пі... посібників.

ПАМ'ЯТАЮ... прогнозі... гіршення... від наслідків... захворювань... та пауза, яку... підготуватися... на ново-навча... дітям», канди... хірургії Ві... розводить ру...

з 9 січня
ентне, без-
ила аж до
становила
ати оцей
ую високі
Четвертий

евський бе-
сі присут-
встають.
очиста на-
охи схви-
ясно ви-
слово,
голосно

ні! Твоєю
вом стала
ї України
еспубліка,
мрія
ня за воль-
щих.

РТИЙ РСАЛ

голосила незалежність України. Яким то те історичне засідання! Архів тральної Ради поки що не знайдено, більш імовірно, що їх знищено. Деякі ю на засіданні Центральної Ради ливають давні київські газети.

дину від-
ні. Чо-
їни знеси-
людність.
ляють то-
ться, за-
грошi в
зменшу-
голод. По
юрби гра-

троградсь-
Народних
повернути
льну Ук-
, оповіс-
і надси-
свої вій-
ардійців,
грабують
без вся-
його в
навіть
о на за-
инних лю-
безладдя,
ьбою.
Централь-
есе, щоб
ратобив-
их наро-
ке прави-
ним назу-
иваву бо-
родом і
того, те
ке прави-
Коміса-
мир і
, назива-
«священ-
ся кров,
довий на-
свое

б ні ро-
во, ні яке
вали той
ого, що
ладу, до
скріплен-
нашої,
нтральна
іх грома-

а Народ-

на Республіка стає самостійною, ні від кого незалежною, вільною, суверенною Державою Українського Народу...

Коли проф. М. Грушевський прочитав останні слова, буря овацій потрясла стіни залу засідань. Вигуки «Слава!», «Слава самостійній Україні!» злилися, як писала тоді газета «Нова Рада», в загальний переможний гук раба, що вирвався з кривавої неволі. Овації і вигуки не вщухали кілька хвилин.

Так само з великим захопленням були зустрінуті слова Універсалу про те, що Україна має бути очищена від насланих з Петрограду більшовицьких грабіжників та насильників, що влада на Україні повинна належати Українській Центральній Раді та її виконавчому органу Генеральному Секретаріату, який віднині перейменовується в Раду Народних Міністрів. Особливо гучні овації викликали слова Універсалу про земельну реформу та про національно-персональну автономію для основних національних меншин України.

Четвертий універсал датувався 9 (22) січня 1918 року, тобто, тим днем, коли мали розпочати роботу Українські установчі збори, яким Центральна Рада повинна була передати найвищу законодавчу владу в Україні.

Між іншим, якщо на хорах лунали одностайні оплески, то невелика група присутніх в залі, головним чином з російських соціал-демократів (меншовиків), російських есерів та представників єврейської партії «Бунд» ентузіазму українців не поділяли і в оваціях участі не брали.

Провід Центральної Ради вважав за необхідне поставити Четвертий універсал на поіменне голосування. За десять місяців роботи Центральної Ради поіменне голосування проводили вдруге. Першого разу — коли схвалювали Третій універсал, який проголошував створення Української Народної Республіки в складі Російської Федерації. Процедура голосування надавала Універсалові статус закону.

Процедура поіменного голосування відбувалася так: Секретар Центральної Ради Михайло Єреміїв вигукував імена членів Центральної Ради, які у відповідь повинні сказати одне з трьох слів: «за», «проти», «утримуюсь». Першим Єреміїв назвав прізвище Грушевського. Впевненим і рішучим тоном він висловився «за». Так само «за» голосує вся Президія Центральної Ради — два заступники голови Ради й секретарі, інші члени українських партій Центральної Ради, фракція соціалістів-революціонерів, фракція соціал-демократів та соціалістів-федералістів.

Голосування доходить до представників національних меншин — неукраїнської демократії.

— Проти, — вперше сухим пострілом пролунало від представника російських соціал-демократів — і услід ріденькі аплодисменти.

Хори зірвалися бурею невдоволення. Почулися обурені вигуки: «Геть зрадника!», «Ганьба!». В залі тупотіли, свистіли. Головуючий калатав дзвоником, але намагання вгамувати зал були марні.

Коли шум трохи спав, голосування продовжили. Грушевський звернувся до залу з проханням в такій історичній хвилі дотримуватися порядку і вести себе гідно. Це подіяло. Наступні «проти» чи «утримуюсь» представників неукраїнської демократії сприймалися уже стримано.

Підрахунок голосів показав: у голосуванні участь взяли 49 членів Центральної Ради. З них «за» Універсал подали голос 39 — всі українські демократи і представник польської партії соціалістичної. «Проти» голосували четверо: російські соціал-демократи та представник «Бунду». «Утрималися» від голосування шестеро: російські есери, представники двох єврейських партій — «Поалей ціон» та об'єднаної єврейської соціалістичної партії, єврейського демократичного об'єднання та польського Централу.

Одержавши результати голосування проф. М. Грушевський урочисто проголосив:

— **Таким чином, Четвертий універсал ухвалено. Україна проголошена самостійною і незалежною республікою.**

У відповідь зал вибухнув шквалом овацій і вигуками «Слава!», «Слава вільній Україні!». Всі встали, вітаючи народження нової незалежної Української Держави. За хвилину з хорів полинули слова гімну «Ще не вмерла Україна», які з ентузіазмом підхопив увесь зал. Народ, скинувши віковічні ланцюги рабства, співав широко, вільно, із сльозами радості на очах.

Але в лиху годину відродилася тоді Українська держава. Уже через кілька днів більшовицькі банди Муравйова почали ураганний обстріл Києва з важкої артилерії. Вогонь вели по найвищих і найкращих будівлях. Майже тиждень Київ у нерівному бою захищав молоду Українську державу. То був страшний і чорний тиждень. Божевільна сила більшовицької анархії, — писала в ті дні «Нова Рада», — захопила серце України і погрожувала потопити його в брудних і каламутних водах. Сім день билося це серце в страшній пароксизмі. Сім днів велике місто лишалося без хліба, без води, без світла, без газет. То більшовицькі банди «визволяли» Київ, а з ними і всю Україну від «буржуазної» Центральної Ради.

Не встояла тоді Україна проти більшовиків. Потяглися довгі роки нового колоніального рабства. І тільки 24 серпня 1991 року, коли в Москві безславно впала більшовицька влада, Україна знову проголосила свою незалежність.

**Леонід РЕШОДЬКО,
професор Київського університету.**

НЕЗАБАРОМ 1 ВЕРЕСНЯ

До свята в нас заведено готувати дарунки. Напередодні Першовересня Кабінет міністрів України вчителям, наприклад, з 1 липня підвищив заробітну плату до 4995 купонів, тобто до рівня середньомісячної зарплати працівників промисловості.

Здійсниться, нарешті, мрія близько 100 тисяч дітлахів України: для них 1 вересня гостинно розчинять двері майже 200 нових шкіл. Чимало учнів п[...]ових к[...] одержать [...]нові букв[...] читанки з гарними назвами «Материнка», «Ластівка», «Біла Хата», «Писанка» тощо. Лише видавництво «Освіта» підготувало цього року 183 назви підручників і посібників.

Діждалися «подарунків» і батьки: шкільний однострій сьогодні коштує 3200 купонів, черевики — 250—300, підручник — 45—60, обід у шкільній [...]дальні — [...] купонів. [...]к же батьк[...]ві й матері спорядити свою дитину (або й двох, трьох) цього року до школи, коли середньомісячні грошові надходження [...]м'ях робітн[...]ків і сл[...]бовців у І пі[...]річчі становили 1713 купонів на [...]ного чле[...] сім'ї, [...]сйнікі[...] 857! Як допомогти сво[...] дитині відчути, що й цьогорічний Першовересень, як і в усі найкращі попередні роки, залишається-таки святом! З цих передвересневих парадоксів наш кореспондент і почав розмову із заступником міністра освіти України Олексієм МОРОЗОМ.

СВЯТО ЛИШАЄТЬСЯ З НАМИ

— Напевне, для дітей цей день був, є і надалі має залишатися святом. А ми — вчителі, батьки, державні мужі — повинні зробити все, щоб вони відчули піднесення від зустрічі з однокласниками, школою, зрештою, новим життям.

Кожен раз, коли пригадую свій перший у житті Першовересень, то якось стирається, притуплюється те, що припав він на тяжкий сорок сьомий рік, що я був шостим школярем у родині, що мама напередодні купила на базарі сірий паперовий мішок з-під цукру, розрізала його на квадрати і пошила нам зошити... Перше вересня лишилося в моїй пам'яті святом барв і... запахів свіжої фарби.

Сьогоднішній час поставив перед нами знову багато проблем: як подолати кризу в освіті, як матеріально забезпечити навчально-виховний процес, у що вдягнути-взути своїх дітей... Я, мабуть, буду банальним, але розв'язати їх можна лише спільними зусиллями держави і громадян.

— **Чи намагалося Міністерство освіти хоч якось захистити школу від так званого ринку? Наприклад, увійти до Кабінету міністрів з пропозиціями обмежити ціни на шкільний одяг, приладдя, видавничу продукцію хоч би рамками щомісячного трудового доходу сім'ї?**

— Законом про освіту, як відомо, нашу галузь визнано пріоритетною в розвитку суспільства. На жаль, проголошене не стало реальністю.

Цього року наші діти взагалі можуть лишитися без шкільної форми, бо для них в Україні забракло, як з'ясувалося, тканини, барвників...

Кілька разів наше міністерство проводило наради-зустрічі відповідальних працівників усіх міністерств, причетних до нормального функціонування сучасної школи, і всі вони закінчилися нічим.

— **І все ж, які шляхи розв'язання цієї проблеми бачить Міністерство освіти?**

— Нас намагалися переконати, що шкільна форма необов'язкова. На моє переконання, сьогодні така постановка питання антипедагогічна, навіть злочинна. Бо один батько, особливо не перетруджуючись, нині має можливість купити своєму синові кросівки за 2 тисячі купонів і привезти з Польщі шкіряну куртку за 20 тисяч, а інший, маючи університетський диплом, не заробляє за місяць і на шкільний костюмчик. Звичайно, можна сперечатися про зручність, естетичність шкільного одягу, але не про його необхідність. Принаймні, в молодших й середніх класах.

Який же вихід? Раз ми вже маємо те, що маємо, то Кабінет міністрів повинен встановити суми компенсацій, які хоч би трохи розв'язували батькам руки.

— **Олексію Григоровичу, торік освітні заклади України взялися за оновлення змісту своєї роботи. Розпочалася департизація всіх сфер життя. Сьогодні чуються голоси за перегляд місця й ролі комуністичної ідеології. Чи готові школи України йти шляхом гуманістичним, а не політичним?**

— Школа — це відбиток суспільства. Який стан у суспільстві — такий і в освітніх закладах. До нового навчального року ми підготували понад 60 варіантів навчальних планів, вводяться нові навчальні предмети «Рідний край» (1—5-й класи), «Народознавство» (1—11-й), «Людина і суспільство» (11-й), «[...]
знавства Укр[...]
збільшено кі[...]
на вивчення р[...]
літератури, іс[...]
іноземних мов.

Українським[...]
і науковцями [...]
кавий експ[...]
навчальний пл[...]
ти із старшокл[...]
передбачає ли[...]
в'язкових дис[...]
мова і літерат[...]
тика та основ[...]
історія Укра[...]
ний курс з п[...]
і здоров'я, фі[...]
ра). Решту п[...]
вибиратимуть [...]
добаннями та [...]

— **Як роз[...]
лему з підру[...]
російськомовни[...]
раїни?**

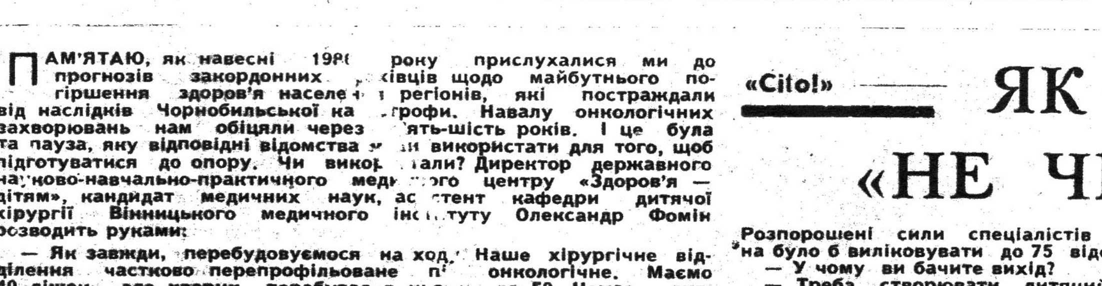
— Чимало [...]
готує і надалі [...]
«Просвещение»[...]
кість їх у зв'я[...]
денням на нац[...]
ву освітніх зак[...]
скорочується. [...]
нашій державі[...]
видаються о[...]
ручники з рос[...]
літератури, іст[...]
фії України то[...]

— **Головно[...]
розбудові нац[...]
ли лишається [...]
доведеться [...]
раїни і в нов[...]
ному році вибо[...]
права на майд[...]
лих домів?**

— Нарешті [...]
дочекалося об[...]
ном про освіту[...]
ться вірити, що[...]
сердний акт н[...]
разовою акціє[...]
соціального за[...]
ської інтелігенц[...]
ня суттєво з[...]
розміри допл[...]
керівництво, п[...]
шитів, почесні [...]
Головне сьогод[...]
думку, — гар[...]
тельству свобо[...]
форм роботи з[...]
пустити його з [...]
в'язкових мет[...]
ці, вказівок. [...]
освіти — за с[...]
гічної творчості[...]

**Ве[...]
Катерина [...]**

КОВ[...]

ПАМ'ЯТАЮ, як навесні 198[...] року прислухалися ми до прогнозів закордонних [...]ківців щодо майбутнього погіршення здоров'я населе[...] регіонів, які постраждали від наслідків Чорнобильської ка[...]трофи. Навалу онкологічних захворювань нам обіцяли через [...]ять-шість років. І це була та пауза, яку відповідні відомства м[...]ли використати для того, щоб підготуватися до опору. Чи викор[...]али? Директор державного науково-навчально-практичного меди[...]ого центру «Здоров'я — дітям», кандидат медичних наук, ас[...]тент кафедри дитячої хірургії Вінницького медичного інс[...]туту Олександр Фомін розводить руками:

— Як завжди, перебудовуємося на ходу. Наше хірургічне відділення частково перепрофільоване п[...] онкологічне. Маємо 40 ліжок, але хворих перебуває в ньо[...]у до 50. Немає дня, щоб у відділення не поступали 2—3 дитини з первинними пухлинами. Первинними! А скільки їх уже с[...]оїть на обліку... Стали з'являтися такі казуїстичні пухлини, як-от триоїдні саркоми у дівчаток, злоякісні пухлини яєчок у новонароджених хлопчиків. Поширюється географія онкозахворювань: якщо раніше нашими пацієнтами були переважно мешканці Тростянецького, Тульчинського, Козятинського районів, то останнім часом прибувають діти з Ямпільського, Могилів-Подільського, з Вінниці.

Що погано, профогляди проводяться неякісно і діти потрапляють до нас у тому стані, коли їм важко допомогти. До того ж бракує препаратів, які гальмують ріст злоякісних пухлин,

«Cito!»

ЯК ЗАВЖ[...] «НЕ ЧЕКАЛ[...]

Розпорошені сили спеціалістів з онкології... Як[...]на було б виліковувати до 75 відсотків пацієнтів.

— У чому ви бачите вихід?

— Треба створювати дитячий онкологічний ц[...]б зосередилися всі сили і засоби боротьби з ли[...] його регіональним. Клінічна база, наукові кадри [...] має. Для будівництва потрібно 24 мільйони карбо[...] тому, що чималу допомогу запропонували іспан[...]

— А що ж наші: влада, промисловці, бізнесмени?

— Поки що за центр виступають головний л[...] дитячої лікарні Світлана Федорівна Філь, фонд [...] керівництво медичного інституту, облздороввід[...] «Здоров'я — дітям». Велику допомогу надає багато[...]ма «Україна—центр» під керівництвом М. Медяно[...]ньою допомогою у нас зав'язалися тісні контакти [...] фірмою — «Укр — Реал». Але цього мало. З людей[...]

АРОМ
ЕСНЯ

с заве-
дарунки.
ершове-
міністрів
и, на-
ня під-
плату
тобто
омісяч-
цівників

нарешті,
0 тисяч
: для
остинно
майже
Чимало
кг
букв
ли наз-
», «Ла-
Хата»,
Лише
Освіта»
року
иків і

одарун-
кільний
і кош-
чере-
підруч-
від у

батьк
рядити
й двох,
у до
редньо-
надход-
обітк
і пі
713 ку-
чле
кі
свої
до й
овере-
айкра-
ки, за-
святом!
сневих
корес-
розмо-
міні-
и Оле-

СВЯТО ЛИШАЄТЬСЯ З НАМИ

— Напевне, для дітей цей день був, є і надалі має залишатися святом. А ми — вчителі, батьки, державні мужі — повинні зробити все, щоб вони відчули піднесення від зустрічі з однокласниками, школою, зрештою, новим життям.

Кожен раз, коли пригадую свій перший у житті Першовересень, то якось стирається, притуплюється те, що припав він на тяжкий сорок сьомий рік, що я був шостим школярем у родині, що мама напередодні купила на базарі сірий паперовий мішок з-під цукру, розрізала його на квадрати і пошила нам зошити... Перше вересня лишилося в моїй пам'яті святом барв і... запахів свіжої фарби.

Сьогоднішній час поставив перед нами знову багато проблем: як подолати кризу в освіті, як матеріально забезпечити навчально-виховний процес, у що вдягнути-взути своїх дітей... Я, мабуть, буду банальним, але розв'язати їх можна лише спільними зусиллями держави і громадян.

— Чи намагалося Міністерство освіти хоч якось захистити школу від так званого ринку? Наприклад, увійти до Кабінету міністрів з пропозиціями обмежити ціни на шкільний одяг, приладдя, видавничу продукцію хоч би рамками щомісячного трудового доходу сім'ї?

— Законом про освіту, як відомо, нашу галузь визнано пріоритетною в розвитку суспільства. На жаль, проголошене не стало реальністю.

Цього року наші діти взагалі можуть лишитися без шкільної форми, бо для них в Україні забракло, як з'ясувалося, тканини, барвників...

Кілька разів наше міністерство проводило наради-зустрічі відповідальних працівників усіх міністерств, причетних до нормального функціонування сучасної школи, і всі вони закінчилися нічим.

— І все ж, які шляхи розв'язання цієї проблеми бачить Міністерство освіти?

— Нас намагалися переконати, що шкільна форма необов'язкова. На моє переконання, сьогодні така постановка питання антипедагогічна, навіть злочинна. Бо один батько, особливо не перетруджуючись, нині має можливість купити своєму синові кросівки за 2 тисячі купонів і привезти з Польщі шкіряну куртку за 20 тисяч, а інший, маючи університетський диплом, не заробляє за місяць і на шкільний костюмчик. Звичайно, можна сперечатися про зручність, естетичність шкільного одягу, але не про його необхідність. Принаймні, в молодших й середніх класах.

Який же вихід? Раз ми вже маємо те, що маємо, то Кабінет міністрів повинен встановити суми компенсацій, які хоч би трохи розв'язували батькам руки.

— Олексію Григоровичу, торік освітні заклади України взялися за оновлення змісту своєї роботи. Розпочалася департизація всіх сфер життя. Сьогодні чуються голоси за перегляд місця й ролі комуністичної ідеології. Чи готові школи України йти шляхом гуманістичним, а не політичним?

— Школа — це відбиток суспільства. Який стан у суспільстві — такий і в освітніх закладах. До нового навчального року ми підготували понад 60 варіантів навчальних планів, вводяться нові навчальні предмети «Рідний край» (1—5-й класи), «Народознавство» (1—11-й), «Людина і суспільство» (11-й), «Основи правознавства України» (9-й), збільшено кількість годин на вивчення рідної мови і літератури, історії України, іноземних мов.

Українськими педагогами і науковцями розроблено цікавий експериментальний навчальний план для роботи із старшокласниками. Він передбачає лише п'ять обов'язкових дисциплін (рідна мова і література, математика та основи інформатики, історія України, інтегрований курс з природознавства і здоров'я, фізична культура). Решту предметів учні вибиратимуть за своїми уподобаннями та здібностями.

— Як розв'язано проблему з підручниками для російськомовних шкіл України?

— Чимало підручників готує і надалі видавництво «Просвещение». Однак кількість їх у зв'язку з переведенням на національну основу освітніх закладів України скорочується. Паралельно в нашій державі створюються й видаються оригінальні підручники з російської мови й літератури, історії та географії України тощо.

— Головною постаттю в розбудові національної школи лишається вчитель. Чи не доведеться педагогам України і в новому навчальному році виборювати свої права на майданах біля «білих домів»?

— Нарешті вчительство дочекалося обіцяної Законом про освіту платні. Хочеться вірити, що такий милосердний акт не стане одноразовою акцією так званого соціального захисту освітянської інтелігенції. З 1 вересня суттєво змінюються й розміри доплат за класне керівництво, перевірку зошитів, почесні звання тощо. Головне сьогодні, на мою думку, — гарантувати вчительству свободу вибору форм роботи з учнями, відпустити його з ланцюгів обов'язкових методик, інструкцій, вказівок. Міністерство освіти — за свободу педагогічної творчості.

Вела розмову
Катерина КІНДРАСЬ.

Фото Сергія
КОВАЛЬЧУКА.

Соціальний зріз

ЯК ВАМ ЖИВЕТЬСЯ?

Ця проблема постійно хвилює профспілкову та громадські організації виробничого об'єднання «Червона зірка»

А живе він у наш скрутний час по-різному. Якщо є здоров'ячко, то десь трудиться, приробляючи потроху до невеликої пенсії. А коли немає — підраховує скромне державне утримання: чи ж вистачить до наступної виплати на молоко та хліб? Найгірше прикованому до ліжка, всіма забутому й покинутому. Тільки й залишається слухати по радіо депутатські дебати про чергове підвищення пенсій та прикидати, наскільки менше харчів він зможе купити після того підвищення.

— Найскладніше було з тими, хто вже давно залишив виробництво, — говорить голова ради ветеранів об'єднання Іван Шимко, розповідаючи про те, як вони налагоджували облік своїх колишніх трудівників, вивчали їхні проблеми, організовували допомогу. — Адже багато з них не міські, а сільські жителі. Пішли на пенсію років десять-п'ятнадцять тому. Роз'їхалися, загубилися, а нові люди їх уже й не пам'ятають.

Згадати про всіх вирішили члени ради ветеранів. З'ясували адреси, завели облік — на кожного окрему картку. Воно ніби справа й бюрократична, а неабияк допомагає. У тій картці день, місяць і рік народження, отже, є можливість привітати людину з днем ангела чи ювілеєм. Там же й дані про те, якої допомоги потребує людина. Водопровідний кран замінити, підлогу перестелити чи повністю в квартирі зробити ремонт.

Іван Іванович детально розповів про ті добрі діла, які їм вдалося зробити, щоб хоч трохи полегшити життя ветеранів. Слава Богу, підтримують їх у цьому і генеральний директор Василь Гутник, і голова профкому Василь Діхтяр. Виділяють і кошти, і матеріали, не рахуються з витратами, хоч об'єднання нині переживає далеко не кращі часи.

Ветеранів в об'єднанні чималенько — понад 2700 чоловік. Звичайно, самій президії ветеранської ради об'єднання з усім не впоратися. Допомагають цехові ради. Їх на підприємстві 42, і працюють в них люди, віддані справі. Регулярно бувають у немічних, відвідують домівки пенсіонерів старшого покоління, розпитують, якої допомоги вони потребують. А вже потім, маючи в руках конкретні дані, рада об'єднання спільно з профкомом, радою трудового колективу вирішують, кому зробити ремонт, кому завезти вугілля та дрова, кого забезпечити овочами.

Минулого року всіх ветеранів забезпечили картоплею, завезли помідори, капусту. За чисто символічними цінами, основні витрати взяло на себе підприємство. І нинішньої осені планують зробити те ж саме. Хіба що до переліченого асортименту додадуть цибулю, олію, крупи.

За клопотанням ради ветеранів адміністрація виділяє й матеріальну допомогу. 17 тисяч начебто й невеликі гроші, а до пенсії вже ж таки прибавка.

Бере на себе клопоти адміністрація і по оздоровленню своїх колишніх працівників. Безплатно виділяють путівки в санаторії та будинки відпочинку, сплачують дорогу в обидва кінці. Правда, в нинішньому році охочих поправити здоров'я значно менше, ніж торік. Дається взнаки економічна ситуація. Люди думають, як витратити кожен купон. Та ще й «дачна» кампанія прикувала багатьох до виділених земельних ділянок. Адже, йдучи назустріч тим, хто може обробляти землю, виділили кожному невеликий город.

Багато розповів Іван Іванович про те, як допомагає об'єднання ветеранам, але весь час попереджував: не думайте, що в нас усе в «ажурі». Проблем вистачає. І вирішення їх залежить не тільки від заводських можливостей. Могло б і місто допомогти. Зокрема, хоча б із пошиттям одягу. Пенсіонери народ «нестандартний». Роки зігнули постать, додали інших вад. Так що в фабричний костюм чи куртку не кожен утиснеться. Ось і подали вони ідею організувати в місті ательє з пошиття одягу для людей похилого віку. Щоб і матеріал був недорогий, і пошити його можна попростіше. Та скільки не добивалися — все безрезультатно.

Не хочуть бути нахлібниками пенсіонери у свого рідного колективу. Тому й намагаються по можливості допомагати у всьому. Спільно з комітетом у справах молоді організовують святкування народин, посвячення в робітники, виступають з напутнім словом на проводах в армію.

Микола ВОЛОК,
власний кореспондент
«Голосу України».

Кіровоград.

«Cito!»

ЯК ЗАВЖДИ «НЕ ЧЕКАЛИ»

навесні 198(року прислухалися ми до закордонних ...ківців щодо майбутнього поров'я населе... регіонів, які постраждали обильської ка...трофи. Навалу онкологічних обіцяли через ...'ять-шість років. І це була відні відомства ...и використати для того, щоб пору. Чи викор...али? Директор державного рактичного мед...ого центру «Здоров'я — медичних наук, ас...тент кафедри дитячої ого медичного інс...туту Олександр Фомін

ребудовуємося на ходу. Наше хірургічне відперепрофільоване п... онкологічне. Маємо рих перебуває в ньому до 50. Немає дня, е поступали 2—3 дитини з первинними пухли- А скільки їх уже с...оїть на обліку... Стали уїстичні пухлини, як-от триоїдні саркоми у пухлини ячок у новонароджених хлопчи- географія онкозахворювань: якщо раніше були переважно мешканці Тростянецького. ятинського районів, то останнім часом припільського, Могилів-Подільського, з Вінниці.

фогляди проводяться неякісно, і діти потраому стані, коли їм важко допомогти. До того в, які гальмують ріст злоякісних пухлин. Розпорошені сили спеціалістів з онкології... Якби не це, можна було б виліковувати до 75 відсотків пацієнтів.

— У чому ви бачите вихід?

— Треба створювати дитячий онкологічний центр, в якому б зосередилися всі сили і засоби боротьби з лихом. І робити його регіональним. Клінічна база, наукові кадри є. Грошей немає. Для будівництва потрібно 24 мільйони карбованців. Це при тому, що чималу допомогу запропонували іспанці.

— А що ж наші: влада, промисловці, бізнесмени?

— Поки що за центр виступають головний лікар обласної дитячої лікарні Світлана Федорівна Філь, фонд «Чорнобиль», керівництво медичного інституту, облздоровввідділ і центр «Здоров'я — дітям». Велику допомогу надає багатогалузева фірма «Україна—центр» під керівництвом М. Медяного. Саме з їхньою допомогою у нас зав'язалися тісні контакти з іспанською фірмою — «Укр — Реал». Але цього мало. З людей грошовитих, підприємців це питання хвилює лише двох — директорів малих підприємств «Глобус» і «Нарцис». Інші — не пробивні. Був час, коли я годинами просиджував у приймальнях директорів підприємств. Вони зі сльозами на очах слухали мою інформацію, просили почекати тиждень, потім ще тиждень і так зволікали три-чотири місяці безрезультатно.

З усіх керівників, з якими я говорив, мене зрозумів один. Це голова облагробуду Леонід Юхимович Бабчук. Розповів йому суть справи. Він запитав: «Що вам потрібно?». І через кілька днів телефонує в лікарню: «Олександре Олександровичу, поїдьте туди-то, отримайте те-то». І це при тому, що на той час чоловік сам потрапив до лікарні.

Перший директор, який відгукнувся на наше прохання, — це Пащенко з 421-го заводу. Ні в чому нам не відмовляє.

Оце й усі, хто допоміг реально. Тепер скажіть, ну чому іспанець повинен більше дбати про здоров'я наших дітей, ніж ми самі!

— І все ж сподіваюся, що, прочитавши це інтерв'ю, ще дехто захоче допомогти коштами у створенні онкоцентру, тому назву рахунок: 01632182 в облдирекції Укрсоцбанку, МФО 302010. Валютний рахунок 407040 в облдирекції Укрсоцбанку, МФО 302010.

Вінниця.

Тетяна ГРЕЧКО,
заст. редактора газети «Медичний вісник».

Альтернативні думки

- Революція — це завжди стрибок. Здебільшого — в нікуди.
- Незабаром за одного битого нічого буде вже давати.
- Наша державна економіка — всього лише слабка тінь тіньової.
- Сучасна політекономія: у правих ліві прибутки.
- Наш споживчий кошик виконує функцію гаманця.
- Ми зробили великий крок у порівнянні з кроком назад.
- Скільки доводиться повторювати «Я сказав!», коли й сказати нічого.

Микола ЛЕВИЦЬКИЙ.

Жарт номера

Восьме диво світу: горілка дорога, цукор по талонах, а п'яниць багато...

Тарас ЛЕХМАН.

Мал. Олега СМАЛЯ.

Наш офіціоз

ЗАКОН ПРО ЧЕРГИ

(Проект)

1. Загальні положення

1. Черга — це добровільне громадське об'єднання, утворене з метою щось купити за діючими цінами, чинним прейскурантом тощо.

2. Підставою для утворення черги є наявність інформації про товар або бажання його купити.

3. Черга утворюється засновником.

4. Засновником може бути будь-яка юридична або фізична особа, що першою вия ла бажання діяти згідно з 1, 2 цього закону.

5. Реєстрація черги відбувається з моменту її заснування відповідними компетентними особами — адміністрацією установи, завмагом, продавцем.

2. Структура та види черг

1. Черга складається з голови та хвоста.

2. Першим головою черги стає її засновник.

3. Інші члени черги (черговики) утворюють хвіст. [illegible]жина хвоста черги не ре[illegible]ментується.

4. Кожен черговик має свого попередника (той, що спереду) і заступника (той, що позаду).

5. У разі вибуття голови функції переходять до першого заступника.

3. Прийом і членство у чер[зі]

1. Щоб стати членом фізичної черги, необхідно подати заяву (можна усну), встановленого зразка, на ім'я члена черги — попередника (див. п. 2.4) і дійти з ним до консенсусу:

— Що дають? (пароль)

— ... (відгук)

— Ви останній (крайній)?

— Угу.

— То я за вами.

В інших випадках заява подається письмово.

2. Членство в черзі м[оже] бути індивідуальним або [...]повим (в разі наявності консенсусу).

3. Індивідуальні члени можуть бути дійсними або асоційованими членами черги.

4. Асоційовані черговики[...] одночасно членами кількох черг.

4. Права черги та її членів

1. Кожен член черги має право бути визнаним своїм попередником.

2. Кожен член черги має право визнати свого заступника.

3. Голова черги користується переважним правом здійснити мету утворення черги (за діючими цінами та нормою відпуску в одні руки).

4. Черга має право вимагати від адміністрації дотримуватись п. 4.5 цього закону.

5. Форми діяльності черги

1. Норма відпуску в одні фізичні руки необхідна або достатня для здійснення мети утворення черги (п. 1.2), визначається чергою відкритим (або таємним — з участю адміністрації чи завмагу) голосуванням її членів.

2. Рішення вважається ухваленим, якщо за нього подано не менше як дві третини найголосніших голосів.

3. Особи, винні в порушенні цього закону, можуть позбавитися членства в черзі.

4. Ліквідація черги відбувається через консенсус незалежно від наявності кворуму.

Іван УКРАЇНСЬКИЙ.

Погляд фейлетоніста

КОМПЛЕКС НЕЗАЛЕЖНОСТІ

Що НЕ кажіть, а дитинство — це завжди особливе сприйняття життєвих реалій. І відомий вислів «Радіє, мов дитина» має цілком обумовлене психічне підгрунтя.

Пригадую, коли мені в дитинстві подарували велосипед, про який я мріяв кілька років, радощам не було меж. Світ засяяв новими барвами, і кожному зустрічному, знайомому чи незнайомому, я гордо казав: «А у мене велосипед! А у мене велосипед!».

— То й молодець, хлопчику, — відмахувався від мене якийсь перехожий дядечко, у якого голова була зайнята своїми, дорослими, проблемами.

— Велосипед! Красивий, з багажником! — нвздоганяв і смикав його я за піджака.

І ніяк не міг збагнути, чого оцей дивний дядько ледь не тікає від мене. Невже йому не зрозуміло: у мене ж велосипед!

Коли ми в Україні нарешті проголосили омріяну й вистраждану незалежність — то було справді чудове свято. Ну от, нарешті! Були залежні, гибіли під імперською п'ятою, а тепер — самі собі пани. Хазяї в нашій державі. Нашій!! І так було радісно, так приємно, що хотілося без упину вимовляти, та що там вимовляти — кричати — не-за-леж-ність! І не випадково, що саме це слово за останній рік найчастіше лунало з телеекранів, у промовах наших політиків та діячів — «незалежність».

Ми — незалежні! Ми — незалежні! — гордо повторювали по всіх усюдах. І дивно було якось, що трапляються певні особи, котрі цього не можуть зрозуміти.

Приміром, західні бізнесмени. Ці дядечки, виховані там, де править капітал, зовсім міцними горішками виявилися.

— То й молодці! — відмахувалися вони, як той перехожий від хлопчика. — Але й Англія незалежна, і Індія, і навіть республіка Конго. Незалежність — це добре. Але нам ще треба, щоб було вигідно!

Вигідно, бач, їм! — щиро обурювалися ми, дивуючись, чому мільярди конвертованих не поспішають інвестуватися в нашу економіку. Нічого, — заспокоювали себе. — У нас і свої бізнесмени є! Вони не підведуть!

І голосували за нове податкове законодавство.

— Незалежність — це просто чудово! — одказували майбутні українські Рокфеллери та Дюпони. — Але з такими податками ми просто вимремо, як мамонти!..

І перереєстровували свої фірми десь далеко за нашими межами.

А тут ще державні гіганти індустрії збунтувалися.

— Ми звичайно обома руками за незалежність, — кажуть тактовно. — Та якби ще на додачу хоч трошечки сировини, пального та серйозних споживачів нашої продукції...

Тут ми й зовсім здивувалися.

Що ж воно виходить? Чому нас не розуміють? Чому не збагнуть, що ми врешті-решт не-за-леж-ні! А може, від коріння відірвалися, традиції забули?

І раз — шаровари на весь телеекран. А вони перемикачем — «клац». І гайда на ту програму, де між московськими новинами багаті плачуть. Тільки корови недоєні у стійлах ревуть.

Що робити, що вдіяти? Як жити далі? Як переконати всіх, що ми ж бо незалежні!?

І тут раптом думка затіпалась. А може, вже настав час нікого більше не переконувати? Прийняти незалежність як факт. Як точку відліку. І тверезим поглядом глянути довкіл, як доросла людина дивиться на власне дитинство.

Те саме дитинство, якому багато чого можна вибачити.

Приміром, численних мальованих козаків по всіх усюдах. У гетьмана Сагайдачного, напевне б, куліш у горлі застряг, якби йому показали телерекламу, в якій хвацький козацюра із шматом сала в правиці (мабуть, замість шаблі) закликає страхуватися геть усіх у новоспеченій страховій компанії. Мимоволі позаздрив би славний гетьман вікінгам. Вони ж бо теж — героїчне минуле свого народу. Проте у скандинавських телерекламах якось більше віддають перевагу вродливим дівчатам, лишаючи у спокої звитяжних предків.

А взяти нашу демонстрацію прихильності національним традиціям. Справді ж бо, одне діло — просто хвалитися вишитою мамою вишиванкою, а зовсім інше — робити те саме на дипломатичному прийомі, де взагалі якось більше в костюмах і при краватках бути прийнято.

А, зрештою, наша тверда переконаність, що все наше най-найкраще. Майже, як колись: «советское — значит отличное». І хай хтось тільки спробує, приміром, обвинувачувати в нечесній грі якогось нашого чиновника, засумніватися в якості наших телепрограм чи кінофільмів, слабкій конкурентоспроможності товарів, обуритися порівняно високим цінам чи чомусь там іще. Ми йому — одразу відкоша! Це, мовляв, все підступи яничарів, манкуртів та інших імперських покручів! Не більше і не менше! А може, чоловік діло каже? Може, варто прислухатися? Бо ж недаремно ще Поет на перше місце поставив «чужому научайтесь», а вже потім закликав не цуратися свого. Як у воду дивився!

Бо, якщо відверто, може, геть усі наші незалежні чиновники хабарів не беруть? Хай навіть у незалежних грошових одиницях? Може, у нас зовсім немає поганих фільмів, не видається слабеньких книжок і в економіці все давно «зер гут» — за один купон торбу доларів дають?

Якби воно так було, хіба б переконували ми самих себе у незалежності? Нас би в цьому запевняли інші, коли б раптом, боронь Боже, ми засумнівалися!

Словом, хоч немовляті, як то кажуть, можна вибачити все, але нам уже, шановні, даруйте, рік. Цілий рік! і чи не час, зрештою, замість романтичного захоплення самим відчуттям власної незалежності, глянути в світ широкий тверезим поглядом дорослого прагматика? Чим раніше це зробимо, тим швидше матимемо реальну незалежність. Не на словах — на ділі.

Тимофій ПРОКОПЕНКО.

Римовані стібки

«ПОЛЕ БИТВИ...»

— Чом на цьому полі,
З краю в край,
Техніка колгоспівська
Ржавіє?..
— Це в нас...
«Поле битви за врожай»,
А в бою —
Без втрат ніяк не вдієш!..

ОБЕЗНОВИНИВСЬ...

— Розкажи
Нове нам дещо...
Ти ж у нас —
До цього звик!..
— Та нема новин,
Бо в теще
Вчора...
Хворий був язик!

Володимир ЗЛЕНКО.

Веселий фотодиптих

Ну що за люди! — обурилася мавпа. Вони собі фотографуються на згадку, а ти тут працюй без відпочинку — зображай приязнь і любов до них — набридло!

Фото В'ячеслава ПУШКАРЬОВА.

ПОНЕДІЛОК
31 серпня

I ПРОГРАМА УТ

16.00 УТН.
16.05 Для дітей. «Чиста криниця».
16.35 Художній телефільм «Гостя з майбутнього». 1 серія.
17.40 Нові імена України. Концерт - презентація талановитих дітей та юнацтва, що одержали стипендію програм «Нові імена України».
19.00 УТН.
19.10 Іспанські мотиви. Грає П. Полухін (гітара).
19.30 До початку нового навчального року. Інтерв'ю з міністром освіти України П. Таланчуком.
20.00 Концерт духовної музики.
20.30 Урожай: факт і прогноз.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 Дніпро.
21.35 Кінозустрічі. Репортаж із знімальних майданчиків.
22.50 «Марія». Фестиваль української популярної музики. День перший. У перерві — 23.50 УТН.

I КАНАЛ «ОСТАНКІНО»

5.00 Новини.
5.20 Ранкова гімнастика.
5.30 «Ранок».
7.50 Мультфільм.
8.00 Новини.
8.20 На балу у Попелюшки.
9.20 «Дізнання пілота Піркса». Художній фільм.
11.00 Новини (з сурдоперекладом).
11.20 Брейн ринг.
14.00 Новини (з сурдоперекладом).
25 Телемікст.
15.10 Блокнот.
15.15 Уолт Дісней представляє...
16.05 Прем'єра документального телефільму «Марш миру» на дорогах Європи».
55 Авторалі Париж — Москва — Пекін.
00 Новини.
17.25 Футбольний огляд.
17.55 НЕП.
25 Вперше на телеекрані. Художній фільм «Ашик-Керіб».
19.45 Вечірня казка.
20.00 Новини.
20.40 Прем'єра музичного телефільму «Зірки російського балету». Фільм 6.
21.45 «Нова студія» представляє: документально-публіцистичний фільм «Пожежа».
22.45 «100» С. У перерві — 23.00 Новини.

КАНАЛ «РОСІЯ», II ПРОГРАМА УТ

00 Вісті.
20 Час ділових людей.
7.55 Цілком секретно.
8.50 Дозвілля.
9.05 Панове-товариші.
9.20 Екзотика.
10.35 «Бурда моден» пропонує...
05 Денний сеанс. «Афера». Художній фільм.
12.40 Селянське питання.
13.00 Вісті.
15.00 Повернення свята.
15.30 Дитяча година (з уроком німецької мови).
16.30 Там-там новини.
16.45 ТрансРосефір. «Відображення».
17.30 Чемпіонат України з настільного тенісу. Фінальний матч. Жінки.
18.45 Київська панорама.
19.05 Фільм-концерт «Волинські забави».
19.35 Телебіржа інформує.
19.45 Детектив по понеділках. «Жінка в білому». 1 серія.
21.00 Село і люди.
21.55 Реклама.
22.00 Вісті.
22.20 Давайте з'ясуємо.
22.30 «Жінка в білому». 2 серія.
23.35 М. Цветаєва в Парижі.
23.45 Рок-кафе.

ПРОГРАМА «ТЕТ-А-ТЕТ»

13.53—16.00 Студія телепрограм «ТЕТ-А-ТЕТ».
13.53 Мультфільми.
14.00 Худ. фільм «Хон Гіль Дон». Бойовик.
15.40 Відеомузика.
16.00 Музей однієї картини.
16.20 Ти знаєш край?.. О. К. Толстой.
16.35 У пошуках втраченої гідності. Частина 3.
17.15 Італійська мова.
17.45 Програма «03».
18.15 Хто допоможе театру?
19.05 Студія телепрограм «ТЕТ-А-ТЕТ».
19.05 Мультфільми.
19.20 Худ. фільм «Будьте моїм чоловіком».
20.50 Відеомузика.
21.00 Худ. фільм «Граф Монте-Крісто».

ВІВТОРОК
1 вересня

I ПРОГРАМА УТ

8.00 З восьмої до дев'ятої. Інформаційно-музична програма.
9.00 Доброго вам здоров'я. Режим першокласника.
9.30 Відеофільм «Україна. Уроки державності».
10.20 Науково - популярний фільм «І дитина теж людина».
10.35 Художній фільм «Тіні забутих предків».
12.10 УТН.
12.25 Кінозустрічі.
16.00 УТН.
16.05 Сьогодні — початок нового навчального року. Телефільм «Закулісна історія».
16.30 Концерт дитячої художньої самодіяльності.
17.10 Художній телефільм «Гостя з майбутнього».
18.15 Дитяче музичне кафе.
19.00 УТН.
19.10 Документальний телефільм «Сліди».
19.30 Студія «1-е грудня».
20.40 Реклама.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 ДНІПРО.
21.35 Ай Пі Київ. Реклама
21.40 Художній фільм із субтитрами «Рідня».
23.10 «Марія». Фестиваль української популярної музики. День другий. У перерві — 0.10 УТН.

I КАНАЛ «ОСТАНКІНО»

5.00 Новини.
5.20 Ранкова гімнастика.
5.30 «Ранок».
7.50 Мультфільм.
8.00 Новини.
8.20 Прем'єра художнього телефільму «Багаті теж плачуть».
9.05 «Зірки російського балету». Музичний телефільм. Фільм 6.
10.10 «Пам'яті Марини Цветаєвої». Благодійний вечір
11.00 Новини (з сурдоперекладом).
11.20 «Циган». Художній телефільм. 1 серія.
12.55 «Флейта». Короткометражний художній телефільм.
13.10 «Кохання і злодійство». Художній телефільм. 1 серія.
14.00 Новини (з сурдоперекладом).
14.25 Діловий вісник.
14.40 Світ грошей Адама Сміта.
15.10 Блокнот.
15.15 Уолт Дісней представляє...
16.05 Здрастуй, школо!
16.35 Нові імена.
17.00 Новини.
17.25 Студія «Політика» показує.
17.55 ТБ «Нева».
18.15 Прем'єра художнього телефільму «Багаті теж плачуть».
19.00 Тема.
19.45 Вечірня казка.
20.00 Новини.
20.40 «Сумніваємося у явному — віримо в диво». Пізнавально - розважальна програма до Дня знань.
22.30 Авторалі Париж — Москва — Пекін.
23.00 Новини.
23.25 Любов з першого погляду. День перший.

КАНАЛ «РОСІЯ», II ПРОГРАМА УТ

7.00 Вісті.
7.20 Час ділових людей.
7.55 Момент істини.
8.50 Дозвілля. Друзі наші, кішки.
9.05 «Російський — прикметник».
9.55 Денний сеанс. «Вперше заміжжям». Художній фільм.
11.30 Відкритий чемпіонат США з тенісу.
12.25 Паралелі.
12.40 Селянське питання.
13.00 Вісті.
15.00 Телебіржа.
15.30 ТрансРосефір. «Тверський ракурс».
16.00 Мульти-пульти.
16.15 Студія «Рост». «Тон-лабірінт».
16.45 Там-там-новини.
17.00 Площа мистецтв.
17.30 Чемпіонат України з настільного тенісу.
19.00 Київська панорама.
19.20 Свято кожен день.
19.30 Домашній екран. Прем'єра художнього телефільму «Санта-Барбара». 69 серія.
20.20 «Пласідо Домінго в Санкт-Петербурзі».
21.15 «Золотий Остап».
21.40 Симфонія мостів.
21.55 Реклама.
22.00 Вісті.
22.20 Спортивна карусель.
22.25 «Відвідувач музею». Художній фільм.

ПРОГРАМА «ТЕТ-А-ТЕТ»

13.40—16.00 Студія телепрограм «ТЕТ-А-ТЕТ».
13.40 Мультфільми.
13.50 Худ. фільм «Нечиста сила». Комедія.
16.00 «Герцен». В інтересах істини. Док. телефільм.
16.30 Візаві.
17.00 Французька мова. 1-й рік.
17.30 Французька мова. 2-й рік.
18.00 «Відродження». Док. фільм французькою мовою.
18.50 Студія телепрограм «ТЕТ-А-ТЕТ».
18.50 Мультфільми.
19.10 Худ. фільм «Руда Соня».
20.35 Відеомузика.
21.00 Худ. фільм «Лібестраум». Детективна мелодрама.

СЕРЕДА
2 вересня

I ПРОГРАМА УТ

8.00 З восьмої до дев'ятої. Інформаційно-музична програма.
9.00 Свічадо.
10.30 Художній фільм «Рідня».
12.00 «Буйна сила жива». Козацьке свято гірників
12.30 УТН.
12.40 Канал «Д».
16.00 Кубок європейських чемпіонів з футболу. «Чорноморець» — «Вадуц» (Ліхтенштейн). У перерві — 16.45 УТН.
17.45 В об'єктиві — тварини. Телефільм «Заповідник Матсалу».
18.15 Дитяче музичне кафе. Сімейне кафе. Передача 2.
19.00 Кубок європейських чемпіонів з футболу. «Таврія» — «Шелборн» (Ірландія). У перерві — 19.45 УТН.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 ДНІПРО.
21.35 Вперше на екрані. Художній фільм «Лебедине озеро. Зона». (Україна — Канада—США).
23.10 «Марія». Фестиваль української популярної музики. День третій. У перерві — 23.55 УТН.

I КАНАЛ «ОСТАНКІНО»

5.00 Новини.
5.20 Ранкова гімнастика.
5.30 «Ранок».
7.50 Мультфільм.
8.00 Новини.
8.20 Прем'єра художнього телефільму «Багаті теж плачуть».
9.50 Дитячий музичний клуб.
10.30 Лімпопо.
11.00 Новини (з сурдоперекладом).
11.20 «Циган». Художній телефільм. 2 серія.
12.40 «Ювілей». Короткометражний художній телефільм.
13.10 «Кохання і злодійство». Художній телефільм. 2 серія.
14.00 Новини (з сурдоперекладом).
14.25 Телемікст.
15.10 Блокнот.
15.15 Уолт Дісней представляє...
16.05 Рок-урок.
16.45 «Метро». Документальний телефільм.
17.00 Новини.
17.25 «Крещендо». Музична програма.
17.40 ТБ «Нева».
18.00 Прем'єра художнього телефільму «Багаті теж плачуть».
18.50 Прем'єра документального телефільму «Олександр Солженіцин».
19.45 Вечірня казка.
20.00 Новини.
20.40 «КТВ-1» і канал «Франс-Інтернасьональ» представляють прем'єру художнього телефільму «Хемінгуей». 1 серія.
22.30 Студія «Політика» показує: «Воєнне ревю».
23.00 Новини.
23.25 Любов з першого погляду. День другий.

КАНАЛ «РОСІЯ», II ПРОГРАМА УТ

7.00 Вісті.
7.20 Реклама.
7.25 Час ділових людей.
8.00 Діалоги дилетантів.
8.30 Могікани. Режисер І. Сорокіна.
9.10 Денний сеанс. «Відвідувач музею». Художній фільм.
11.30 Відкритий чемпіонат США з тенісу.
12.25 Паралелі. «Згадаймо, браття, росів славу».
12.40 Селянське питання.
13.00 Вісті.
13.20 «Жіночі пристрасті». Вистава Миколаївського українського музично-драматичного театру
15.30 «Покохав я тебе, моя радість». До 175-річчя О. К. Толстого.
16.15 Християнська програма. О. Мень.
16.45 Там-там-новини.
17.00 ТрансРосефір. «Далекий Схід».
17.45 М-трест.
18.00 Обличчям до Росії.
18.15 Опозиція.
18.55 Реклама.
19.00 Вісті.
19.20 Київська панорама.
19.40 Музичний фільм «Верховино, світку ти наш».
20.20 Телебіржа інформує.
20.30 Камера досліджує минуле. Резидент Ріхард Зорге.
21.55 Д. Тищенко. Концерт з прологом і епілогом.
22.45 Документальний телефільм «Срібний вік. Повернення із забуття».

ПРОГРАМА «ТЕТ-А-ТЕТ»

13.45—16.00 Студія телепрограм «ТЕТ-А-ТЕТ».
13.45 Мультфільми.
13.50 Худ. фільм «Всі проти одного». Детектив.
16.00 «Пригода в королівстві». Мультфільм. 1 серія.
16.30 Німецька мова. 1-ий рік.
17.00 Німецька мова. 2-ий рік.
17.30 Док. фільм «Лад».
17.50 Російська мова.
18.20 Телеасамблея.
19.00 Студія телепрограм «ТЕТ-А-ТЕТ».
19.00 Мультфільми.
19.20 Худ. фільм «Небезпечно для життя».
20.55 Відеомузика.
21.10 Худ. фільм «Червоний поліцейський».

ЧЕТВЕР
3 вересня

I ПРОГРАМА УТ

8.00 З восьмої до дев'ятої. Інформаційно-музична програма.
9.00 Художній фільм «Дама з папугою».
10.35 Звучить віолончель.
11.10 Теленарис «Ростислав Синько. Доля моя — телефільм».
11.50 УТН.
12.05 Менора. Програма про історію та культуру єврейського народу.
13.05 Сонячне коло.
16.00 УТН.
16.05 Для дітей. До... мі... соль.
16.35 Художній телефільм «Гостя з майбутнього».
17.40 Республіканська фізико-математична школа.
18.10 А. Солов'яненко виконує твори на вірші Т. Шевченка.
18.30 «Очищення в храмі твоєму». Живописець Галина Неледва».
19.00 УТН.
19.10 Науково - популярний фільм «Врубель у Києві».
19.30 Граємо джаз.
20.40 Реклама.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 ДНІПРО.
21.35 Хроніка МВС.
21.50 Молодіжна студія «Гарт».
23.35 УТН.
23.50 Науково - популярний фільм «Останній шанс».

I КАНАЛ «ОСТАНКІНО»

5.00 Новини.
5.20 Ранкова гімнастика.
5.30 «Ранок».
7.50 Мультфільм.
8.00 Новини.
8.20 Прем'єра художнього телефільму «Багаті теж плачуть».
9.50 Рок-урок.
10.30 «Погана прикмета». Короткометражний художній фільм.
11.00 Новини (з сурдоперекладом).
11.20 «Циган». Художній телефільм. 3 серія.
12.40 «Такий довгоочікуваний день». Короткометражний художній телефільм.
13.05 «Кохання і злодійство».
14.00 Новини (з сурдоперекладом).
14.25 Телемікст.
15.10 Блокнот.
15.15 Уолт Дісней представляє...
16.05 «Шість з шести».
16.45 Грає Л. Власенко (фортепіано).
17.00 Новини.
17.20 ...До шістнадцяти і старші.
17.45 ТБ «Нева».
18.00 Прем'єра художнього телефільму «Багаті теж плачуть».
18.45 Прем'єра документального телефільму «Олександр Солженіцин». Частина 2.
19.45 Вечірня казка.
20.00 Новини.
20.40 «КТВ-1» і канал «Франс-Інтернасьональ» представляють прем'єру художнього телефільму «Хемінгуей». 2 серія.
22.30 Чорний ящик.
23.00 Новини.
23.25 Пам'яті Євгенія Мартинова.

КАНАЛ «РОСІЯ», II ПРОГРАМА УТ

7.00 Вісті.
7.20 Час ділових людей.
7.50 XX століття в кадрі і за кадром.
8.50 У злагоді з собою і з світом.
9.20 На концерті О. Дольського.
10.40 Денний сеанс. Художній телефільм «Санта-Барбара». 69 серія.
11.30 Відкритий чемпіонат США з тенісу.
12.25 Дозвілля. Увага, знімаю.
12.40 Селянське питання.
13.00 Вісті.
13.20 Художній телефільм-вистава «Сватання на Гончарівці».
15.00 Термінал.
15.30 Мистецтво відображення.
16.00 Пілігрим.
16.45 Там-там-новини.
17.00 ТрансРосефір. «Депутатські канікули».
17.45 Програма «Ключ».
18.00 Парламентський вісник.
18.15 Студія «Нота бене».
18.55 Реклама.
19.00 Київська панорама.
19.20 Документальний фільм «Про Василя Ярошенка».
19.45 Домашній екран. Прем'єра художнього телефільму «Санта-Барбара».
20.35 Художній телефільм-вистава «Сватання на Гончарівці».
21.55 Фільм-концерт
22.40 Документальний фільм «Благословляю і молюся».

ПРОГРАМА «ТЕТ-А-ТЕТ»

13.30—16.00 Студія телепрограм «ТЕТ-А-ТЕТ».
13.30 Мультфільми.
14.00 Худ. фільм «Усіх за грати!». Детектив. У головній ролі А. Сорді.
16.00 «Картопля». Док. фільм.
16.30 Перший тайм.
16.45 Іспанська мова. 1-ий рік.
17.15 Іспанська мова. 2-ий рік.
17.45 Наш сад.
18.15 Відеорама.
18.30 Студія телепрограм «ТЕТ-А-ТЕТ».
18.30 Відеомузика.
18.50 Мультфільм «Бембі».
20.00 Багатосерійний телефільм «Втілення мрії». 11 серія.
20.25 Відеомузика.
20.40 Худ. фільм «На великих швидкостях».

П'ЯТНИЦЯ
4 вересня

I ПРОГРАМА УТ

8.00 З восьмої до дев'ятої. Інформаційно-музична програма.
9.00 Художній фільм «Лебедине озеро. Зона».
10.35 Грає Дніпропетровський камерний оркестр.
11.00 Документальні фільми «В. Касіян. Автопортрет», «Симфонія».
11.50 УТН.
12.00 Хто ми...
16.00 УТН.
16.05 Для дітей. Веселка.
16.35 Співає тріо «Либідь».
17.00 Художній телефільм «Гостя з майбутнього». 4 серія.
18.05 Обговорюємо проект Конституції України.
18.15 «Кольори». Концерт ансамблю «Дитинство».
19.00 УТН.
19.10 Перспектива. Комерційна передача.
19.30 І. Котляревський. «Наталка Полтавка». Вистава Львівського театру ім. М. Заньковецької.
20.35 Урожай. Факт і прогноз.
20.50 На добраніч, діти!
21.00 ДНІПРО.
21.35 Ай Пі Київ. Реклама та інформація.
21.40 Продовження вистави «Наталка Полтавка».
22.40 УТН.
22.55 Художній фільм «Учора» (Польща).

I КАНАЛ «ОСТАНКІНО»

5.00 Новини.
5.20 Ранкова гімнастика.
5.30 «Ранок».
7.50 Мультфільм.
8.00 Новини.
8.20 «Багаті теж плачуть». Художній телефільм.
9.05 Клуб мандрівників (з сурдоперекладом).
9.55 Шість з шести.
10.35 «Пора сінокосу». Документальний фільм.
11.00 Новини (з сурдоперекладом).
11.20 «Циган». Художній телефільм. 4 серія.
12.45 «Подорож мсьє Перрішона». Художній фільм.
14.00 Новини (з сурдоперекладом).
14.25 Бридж.
14.45 Бізнес-клас.
15.05 Блокнот.
15.10 Уолт Дісней представляє...
16.00 Концерт.
16.20 Центр.
17.00 Новини.
17.25 П. Чайковський. «Слов'янський марш».
17.35 ТБ «Нева».
17.55 Людина і закон.
18.25 Прем'єра телефільму для дітей «Пригоди чорного красунчика». 8 серія.
18.50 «Поле чудес».
19.45 Вечірня казка.
20.00 Новини.
20.40 Прем'єра рубрики «Клуб «Д». Художній фільм «Ребус». (Італія, Іспанія).
22.05 ВІД представляє: «Музобоз».
22.45 Відпочивай.
23.00 Новини.
23.25 Авторалі Париж — Москва — Пекін.
23.55 Сентиментальний десант. Про музфестиваль у Фінляндії.

КАНАЛ «РОСІЯ», II ПРОГРАМА УТ

7.00 Вісті.
7.20 Реклама.
7.25 Час ділових людей.
8.00 Студія «Нота бене».
8.40 «Вам і не снилось». Художній фільм.
10.10 «Арс-консоні». Ансамбль класичної музики.
10.40 Денний сеанс. Художній телефільм «Санта-Барбара». 70 серія.
11.30 Відкритий чемпіонат США з тенісу.
12.25 Дозвілля. Телебудсервіс.
12.40 Селянське питання.
13.00 Вісті.
15.00 Телебіржа.
15.30 А. Вітов і М. Жванецький про М. Зощенка.
16.30 Там-там-новини.
16.45 ТрансРосефір. «Фестиваль дружби».
17.30 Ступінь ризику.
18.00 Біла ворона.
18.45 Екран кримінальних повідомлень.
18.55 Реклама.
19.00 Київська панорама.
19.20 «Бандура любові». Грає Костянтин Новицький.
20.30 «Смерть прекрасних косуль». Художній фільм.
22.00 Свічадо.
23.30 Вечірній концерт.

ПРОГРАМА «ТЕТ-А-ТЕТ»

13.35—16.00 Студія телепрограм «ТЕТ-А-ТЕТ».
13.35 Мультфільми.
14.00 Худ. фільм «У зоні особливої уваги».
15.35 Відеомузика.
16.00 Дитяча година.
17.00 Англійська мова. 1-ий рік.
17.30 Англійська мова. Сімейний альбом. США.
18.00 Мінарет.
18.15 Квиток на Батьківщину.
18.55 Студія телепрограм «ТЕТ-А-ТЕТ».
18.55 Мультфільми.
19.15 Худ. фільм «Гамлет».
21.45 Відеомузика.
22.00 Худ. фільм «Людина-оркестр». Комедія. У головній ролі Луї де Фюнес.

СУБОТА
5 вересня

І ПРОГРАМА УТ

8.00 УТН.
10.25 Г. Куліш. «Байда — князь Вишневецький». Вистава Запорізького музично-драматичного театру ім. Щорса. У перерві — 11.40 УТН.
13.00 Телефото на згадку. В. Вілоножко.
13.40 Прем'єра документального фільму «Великий концерт народів, або Дихання Чейн-Стокса».
16.00 Доброго вам здоров'я. Наступ на глаукому.
16.50 Художній телефільм «Гостя з майбутнього». 5 серія.
17.55 Концерт студентського хору з Лос-Анджелеської церкви «Благодать» (США).
19.00 УТН.
19.10 Мультфільм «Пригоди Мюнхгаузена».
19.30 Пам'яті блаженнійшого патріарха кардинала Йосипа Сліпого. Відеорепортаж.
20.50 На добраніч, діти!
21.00 ДНІПРО.
21.35 Художній фільм «Двоє та одна».
22.55 УТН.
23.10 Арт-майдан.

І КАНАЛ «ОСТАНКІНО»

6.00 Новини.
6.30 Суботній ранок ділової людини.
7.30 У світі двигунів.
8.00 Марафон-15 — малятам.
8.55 «Котовасія». Мультфільм.
9.50 Як досягти успіху.
10.05 Очевидне — неймовірне.
10.35 Музичний кіоск.
11.20 Грай, гармонь.
12.35 Прем'єра документального телефільму «Друга дійсність». Фільм 1.
14.00 Новини (з сурдоперекладом).
14.25 Задзеркалля. Художній фільм «Казка про відважного ковалія».
15.55 Червоний квадрат.
16.35 ТВ «Нева».
16.55 «Єноти». Мультфільм (Канада).
17.20 Щасливий випадок.
18.20 Вперше на телеекрані. Художній фільм «До першої крові».
19.45 Вечірня казка.
20.00 Новини.
20.40 Один день біля моря. Співає С. Ротару.
21.55 До і після опівночі. У перерві — 23.00 Новини.
23.35 «Голуба леді». Художній фільм.

КАНАЛ «РОСІЯ», ІІ ПРОГРАМА УТ

7.00 Вісті.
7.50 Складчина.
8.30 Світ спорту очима фірми «Жіллетт».
9.00 Якщо вам після...
9.35 Музичне село.
10.00 Відеоканал «Плюс одинадцять».
13.00 Вісті.
13.20 Денний сеанс. «Попелюшка». Художній фільм.
14.40 Відкритий чемпіонат США з тенісу.
15.35 «Я стомився від XX століття»... Літературно-музична композиція.
16.05 Прем'єра мультфільму «Жар-птиця» (Японія). 1 серія.
17.05 Київська панорама.
17.25 Кінозустрічі.
18.40 Художній фільм «Меланхолійний вальс».
19.55 Група «І. М. Ф.» (Великобританія).
20.40 «Карнавал». Художній фільм. 1 серія.
22.00 Вісті.
22.20 «Карнавал». Художній фільм. 2 серія.

ПРОГРАМА «ТЕТ-А-ТЕТ»

11.00—13.10 Студія телепрограм «ТЕТ-А-ТЕТ».
11.00 Мультфільми.
11.20 Худ. фільм «Айболить-66».
13.00 Відеомузика.
13.10 «Минуле». Історія в фільмах. Худ. фільм «Кутузов».
15.10 Дебора Браун і джаз-оркестр О. Лундстрема.
16.25 «Біблія — погляд на світ». 12 серія.
16.55 Футбол. Чемпіонат Росії. «Спартак» (Москва) — ЦСКА.
18.55 Студія телепрограм «ТЕТ-А-ТЕТ».
18.55 Мультфільми.
19.10 Худ. фільм «Рись виходить на стежку».
20.55 Відеомузика.
21.10 Худ. фільм «Друге я». Комедія.

НЕДІЛЯ
6 вересня

І ПРОГРАМА УТ

8.00 УТН.
8.30 У неділю вранці.
9.30 Концерт джазової музики.
11.05 «Колиска». (Дитина у звичаях і віруваннях українського народу).
11.35 Науково-популярний фільм
12.05 УТН.
12.15 Вперше на екрані УТ. Художній фільм «Вовчий притулок» (кіностудія «Баррандов»).
13.45 Канал «Д».
14.45 Село і люди.
15.30 Зичимо щастя.
16.30 Маю честь.
17.30 Свічадо. Науково-пізнавальна відеопрограма.
19.00 Чемпіонат України з футболу. «Торпедо» (Запоріжжя) — «Динамо» (Київ). 2 тайм.
19.45 УТН.
19.55 Співає Любов Вілаш (Канада).
20.30 Мультфільм «Пригоди в королівстві». 12 серія.
21.00 ДНІПРО.
21.35 Художній фільм «Кам'яна душа».
23.15 УТН.
23.30 Естрадно-спортивне шоу.

І КАНАЛ «ОСТАНКІНО»

8.15 З ранку раненько.
8.45 Можливо все.
9.15 Мультфільми.
9.35 Ранкова зірка.
10.25 Під знаком Пі.
11.15 Нове покоління вибирає.
12.05 «Ми розлучаємося, щоб зустрітися знову...» Пісні і романси Я. Френкеля і К. Ваншенкіна.
12.55 «Метаморфози живопису» Науково-популярний фільм. 3 і 4 серії.
14.00 Новини (з сурдоперекладом).
14.20 Діалог у прямому ефірі.
15.00 Клуб мандрівників.
16.05 Уолт Дісней представляє...
17.45 Новини.
18.00 Чудова сімка.
19.00 Недільна кінопрограма. Вперше на телеекрані. Художній фільм «Ласкаво просимо до слави». (Італія).
21.00 Підсумки.
21.45 Спортивний уік-енд.
22.00 Вечірнє музичне кафе «Арс». У перерві — 23.00 Новини.

КАНАЛ «РОСІЯ», ІІ ПРОГРАМА УТ

7.00 Вісті.
7.20 «Довга дорога з Фріулі». Документальний фільм.
8.15 Спасибі, Господи, Я вільний.
8.45 Хочете, вірте...
9.15 Програма «Ключ».
9.45 «Пригода в королівстві». Ляльковий мультфільм. 2 серія.
10.15 Ати-бати...
10.45 Неділя у провінції. «Музей-садиба Полєново». Частина 2.
11.30 Відкритий чемпіонат США з тенісу.
12.30 Селянське питання. «Сімсот років і один день».
13.00 Вісті.
13.20 Телетеатр Росії. Ф. Сологуб. «Дрібний біс».
15.15 Прем'єра мультфільму «Жар-птиця». 2 серія.
16.20 Історії великі сини.
16.50 Непізнаний Всесвіт.
17.35 Ретро. «А. Райкін та інші...»
18.00 Чемпіонат України з футболу. «Торпедо» — «Динамо» (Київ). 1 тайм.
18.45 Обличчям до столиці.
19.00 Концерт артистів класичного балету.
19.35 Фільм-вистава «Назар Стодоля».
20.45 Фарс-мажор.
21.15 «Ей, на лінкорі». Художній фільм.
21.55 Реклама.
22.00 Вісті.
22.20 Спортивна карусель.
22.30 «Від пітьми до світла». Супер-шоу театру «Трілер» О. Шкуратова.

ПРОГРАМА «ТЕТ-А-ТЕТ»

12.45—15.25 Студія телепрограм «ТЕТ-А-ТЕТ».
12.45 Мультфільми.
13.05 Худ. фільм «Бінго».
14.35 Відеомузика.
15.25 Радіо «Труба».
15.55 Хокей. Кубок ліги. «Спартак» (Москва) — ЦСКА.
18.30 «Два портрети на звуковій доріжці». І. Юр'єва і В. Козін.
19.35 Студія телепрограм «ТЕТ-А-ТЕТ».
19.35 Мультфільми.
19.50 Худ. фільм «Хто такий Гаррі Крамб?»
21.20 Відеомузика.
21.30 Худ. фільм «Нікіта». Бойовик.

ВИДИВО В СТЕПУ

Тихо [illegible] дні на околиці Добровеличківки. Вщух шум комбайнів на широких пшеничних ланах, осів пил від автомобілів під лісосмугами. Тільки під пожовклою від шаленої літньої спеки вербою дзюркотить невгамовне степове джерело, мовби намагається розповісти подорожнім про багату й трагічну історію цього степового краю. Це Козацька криниця. Кажуть люди, що викопав її в самому центрі України засновник Добровеличківки козак Величко.

Рік тому зібрався біля криниці велелюдний натовп з церковними корогвами та національними прапорами, залунали урочисті співи, здійснив православний обряд священик і з'явився на свіжонасипаному горбочку гранітний камінь з пам'ятним написом про те, що саме тут і є географічний центр нашої молодої незалежної держави.

Десь тут поруч, у Вільшанському районі, є розлом земної кори, і місцеві знавці всіляких планетарних катаклізмів божаться й доводять, що цей клятий розлом відганяє від них такі бажані літні дощі.

Розповідали, що неподалік цих місць пролягав сумнозвісний Чорний шлях — один з трьох, якими за козаччини турки з татарами ходили грабувати Україну. А саме козацтво, за словами вчителя Підвисоцької середньої школи сусіднього Новоархангельського району, відомого знавця давнини Дмитра Фартушняка, зародилося в заплавах річки Синюхи років на 40—50 раніше, ніж на Запорожжі. Можливо, щоб стати заслоном нападникам на отому проклятому народом Чорному шляху.

Гуляв добровеличківськими степами і знаменитий батько Махно. Тут, у Піщаному Броді, у 1919-му і висватав місцеву красуню Галину Кузьменко, відому в махновському епосі як «мати Галина». А в кривавому серпні 1941-го, затиснуті танковими кліщами гітлерівського фельдмаршала Клейста, вмирали, стікаючи кров'ю, 6-та і 12-та армії під командуванням генерал-лейтенанта Музиченка і генерал-майора Понеделіна. Тут же, на території району, в селі Перчуновому напровесні 1944-го було завершено визволення Кіровоградщини від фашистів.

Славна й трагічна історія степового краю. І цілком природно, що треба звести тут пам'ятник, який би сфокусував у собі всю історію нашої держави.

Микола ВОЛОК,
власний кореспондент «Голосу України».

Добровеличківка
Кіровоградської області.

ГОЛОС України

ЗАСНОВНИК — ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Перший заступник головного редактора Анатолій ГОРЛОВ.

РЕДКОЛЕГІЯ: Сергій ПРАВДЕНКО, головний редактор; Олександр БІЛИК, заступник головного редактора; Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ, оглядач, завідуючий відділом культури; Борис СИДОРЕНКО, заступник головного редактора; Анатолій СОЛОНСЬКИЙ, редактор відділу кореспондентської мережі; Віталій СУДДЯ, відповідальний секретар.

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-89-61; 441-89-46; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-44.
⊙ Рукописів не повертаємо.
⊙ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

☆ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.

☆ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Індекс 60955.
Загальний тираж 447.500

Комбінат друку видавництва «Преса України».
252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.
Зам. 0311164.
1 2 3 4 5 6 7 8 9